

Sametingsmelding om samiske kulturinstitusjoner

1 Innledning

Sametinget vil med denne meldingen legge frem en overordnet retningsgivende politikk for samiske kulturinstitusjoner.

Hovedformålet med meldingen er å legge føringer og skape forutsigbarhet for samiske kulturinstitusjoner, slik at de kan ivareta sin rolle som viktige samfunnsaktører i bevaring og utvikling av samisk kunst og kultur. Sametinget fokuserer på samiske kulturinstitusjoners rammebetingelser, utviklingspotensial og samfunnsrolle. Ved å ta utgangspunkt i status i dag kan vi ta grep om fremtidige utfordringer og behov. Sápmi er mangfoldig og langstrakt, og det samiske samfunnet er fortsatt i en institusjonsoppbyggende fase. Det samiske samfunnet er fortsatt i utvikling, og vitaliseringen av samisk språk og kultur har nådd nye geografiske områder. Dette har medført at behovene, forventningene og etterspørselen når det gjelder kulturinstitusjoner har økt i byer og i sjøsamiske områder.

Det gjelder også spesialisering i faglige institusjoner som innen teater, kunst og museer. For at Sametinget skal kunne tilrettelegge for å møte dagens og fremtidige utfordringer og behov, vil vi tydeliggjøre hva vi ønsker. Gjennomføringen skal skje i partnerskap med statlige, regionale og kommunale myndigheter, og i samråd med kulturinstitusjonene selv.

Meldingen gir en kort beskrivelse av dagens situasjon, omhandler tema som utvikling, styrking og vitalisering av samiske kulturinstitusjoner, samt hvilken rolle og ansvar Sametinget skal ha i denne sammenheng. Det redegjøres for problemstillinger, og målsettinger, innsatsområder og strategier for framtidig politikk på saksfeltet drøftes.

Sametingets overordnede mål for saksfeltet er "Et mangfold av sterke samiske kulturinstitusjoner som bidrar til bevaring, dokumentasjon, forskning, formidling, utvikling og nyskaping av det samiske samfunn, dets språk, nærings- og kulturliv".

For å nå denne målsettingen har vi prioritert 5 innsatsområder. Disse er valgt ut på bakgrunn av nåværende og fremtidige utfordringer og behov. Innsatsområdene i meldingen er:

1. Samiske kulturinstitusjoner med gode rammevilkår
2. Eget eierskap til kulturinstitusjoner
3. Faglig sterke samiske kulturinstitusjoner
4. Utvikling og nyskaping i samiske kulturinstitusjoner
5. Samiske kulturinstitusjoner med tilfredsstillende lokaler og bygg

En forutsetning for å nå målsettingen er fokus på faglig sterke institusjoner med kvalitativt gode aktiviteter, utstrakt samarbeid, god styring og ledelse, effektiv ressursbruk, god forvaltning og eierskapsutøvelse, og hensiktsmessige bygg og infrastruktur.

Sametingets viktigste virkemidler i arbeidet med innsatsområdene er våre økonomiske virkemidler, vår eierskapsutøvelse, samt dialog og samarbeid med andre offentlige myndigheter og med institusjonene selv. Sametinget vil utarbeide strategier og ytterligere tiltak for å følge opp innsatsområdene samt utvide vårt handlingsrom i fremtiden.

Meldingen er todelt: En del med beskrivelse av status for samiske kulturinstitusjoner, hvilke rammer vi arbeider med og innenfor, hvilket kunnskapsgrunnlag vi har tilgjengelig, med mer. Den andre delen vil drøfte utvikling og langsiktige målsettinger, strategier og innsatsområder for en framtidig politikk for saksområdet.

2 Bakgrunn

Samfunnet endrer seg raskt – lokalt, regionalt, nasjonalt og globalt. Samiske kulturinstitusjoner spiller en viktig rolle for å møte samfunnsutviklingen innenfor områder som kultur, språk, kulturnæringer og andre arbeidsplasser, demografi, stedsutvikling, demokrati, med mer. Det er i dag flere samfunns-messige, politiske og demografiske utviklingstrekk som utfordrer Sametinget, de samiske samfunn og også kulturinstitusjonene, men som samtidig kan tvinge frem og medføre muligheter for nytenking og endring.

Det er en hovedoppgave for Sametinget å utforme virkemidler og legge til rette for at politiske mål og endrede kulturpolitiske rammebetingelser kan håndteres på best mulig måte. Det er snart åtte år siden Sametingsrådets melding om samisk institusjonsutvikling (2008) ble lagt frem. Meldingen omhandlet flere typer institusjoner, men hovedfokuset var på kulturinstitusjoner. I de 26 årene Sametinget har eksistert er det arbeidet mye med samisk institusjonsbygging. Det har vært et fokus på infrastruktur og organisatoriske og strukturelle spørsmål. Det er brukt mye ressurser på å bygge opp de samiske kulturinstitusjonene, flere omorganiseringsprosesser har vært gjennomført, flere kulturinstitusjoner har kommet inn på ordningen med direktetilskudd over sametingbudsjettet, noen byggeprosesser er igangsatt, mens andre står på vent. Sametinget har også gjort seg erfaringer som tilsier at noen justeringer kan være hensiktsmessig.

I Sametingsmelding om kunst- og kultur (2013), Sametingsrådets redegjørelse om samiske museer (2013) og Sametingsrådets redegjørelse om kulturminnevern (2013) signaliseres en dreining av oppmerksomheten mot de samiske kulturinstitusjonenes fagkompetanse innen ulike områder, og mot kulturinstitusjonenes aktivitet og innhold. Kulturinstitusjonenes rolle som viktige aktører for utvikling og formidling av samisk kunst og kultur, og som infrastruktur for samisk kunst- og kulturutøvelse, fremheves også.

Sametinget er en aktiv aktør innenfor institusjonsoppbygging. I dag er det et mangfold av festivaler, museer, kulturhus, teatre og andre kunst- og kulturinstitusjoner som får tildelt direkte driftstilskudd over Sametingets budsjett. Det ligger både språk- og kulturpolitiske og andre samfunnsmessige målsettinger bak Sametingets finansiering av institusjonene.

Det samiske samfunn kan på flere kunst-/fagområder sies å ha en variert dekning hva gjelder eksisterende kategorier av kulturinstitusjoner og andre organ. Og fremdeles er det ønsker og udekkede behov, både med tanke på geografisk fordeling av kulturinstitusjonene, rammevilkår for den enkelte institusjon, og i forhold til hvilke typer institusjoner de samiske samfunn mangler for å kunne dekke og løse ulike behov, samfunnsroller og -oppgaver innen ulike fagfelt. I et fremtids-perspektiv kan det også være hensiktsmessig med en overordnet, prinsipiell drøfting av hvilke roller og oppgaver innenfor denne sektoren er det de samiske samfunn må fylle og løse. Hva er for eksempel den grenseoverskridende dimensjonen og hva er mer et regionalt og lokalt ansvar. Hva kan og bør Sametingets ansvar og rolle være i forhold til bl.a. politikkutvikling innenfor området, forvaltning, finansiering, styrking av kapasitet og kompetanse og eierskap.

3 Begreper og avgrensninger

Begrepet kulturinstitusjoner kan ha flere definisjoner og brukes om mange typer arenaer og aktører. En kulturinstitusjon er en profesjonelt drevet institusjon for kulturformidling, -bevaring og -produksjon. De er viktig del av grunnmuren i det lokale og regionale kulturlivet og som lokal og regional møteplass, og arena for amatører og profesjonelle utøvere av kunst og kulturaktiviteter. Avhengig av innhold og hovedvirksomhet kan de ha spesialkompetanse innen enkelte fagområder/sjangere. De har en definert rolle i kulturpolitikken ved at de representerer en verdifull kulturell infrastruktur og er et slags instrument for å oppfylle samiske og nasjonale kulturpolitiske mål, ofte omsatt til lokale forhold. De har også en viktig funksjon i det å utvikle kulturlivet, både som kompetansesenter og samarbeidspartner med lokale og regionale krefter, som vertskap, tilbyder av arenaer, utstyr, teknisk personale og arrangementskunnskap, og som produsent for egne forestillinger/arrangement/prosjekt.

Kulturinstitusjoner kan sies å operere i grenselandet mellom kunst/kultur og administrasjon, fag og

politikk. I sin virksomhet må de også søke å tilpasse seg politiske, økonomiske og administrative mål og rammer - herunder legale og arbeidslivsrettslige rammer, samt eksterne forventninger fra samfunnsutviklingen generelt, den teknologiske utviklingen, pågående kunst- og kulturfaglige diskurser, og endringer i publikums smak og preferanser.

Samisk språk og kultur er ofte nært sammenknyttet. Flere samiske språksentre har virksomhet som berører kulturfeltet. Noen kulturinstitusjoner huser også språksentre. Denne sametingsmeldingen vil likevel avgrenses tematisk til å omhandle de kulturinstitusjonene som årlig mottar driftstilskudd over Sametingets budsjett, og som Sametinget har en aktiv rolle overfor. Dette kan være samiske teatre, museer, festivaler, kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner.

Språksentra, media, forlag, bokbusser, bibliotek og idrett som også mottar driftsstøtte over direktestilskudd eller over søkerbaserte ordninger i Sametinget, vil ikke omfattes av denne meldingen.

Meldingen hoder seg på et overordnet nivå. Vi går derfor for eksempel ikke inn på tiltak for enkeltinstitusjoner. Årlige prioriteringer og tiltak, basert på målsettingene og strategiene i meldingen, vil framkomme i Sametingets budsjett. I enkelte tilfeller vil det være behov for videre utredninger og prosjekter. Resultatoppgjør vil fremgå av Sametingets årsmelding.

4. Prosess

Sametingsmeldingen om samiske kulturinstitusjoner er et resultat av en prosess både internt i Sametinget og av prosesser hvor de samiske kulturinstitusjonene er blitt involvert.

Redegjørelsen om samiske kulturinstitusjoner ble drøftet i Sametingets plenumssamling i oktober 2014. Sametinget arrangerte et innspillseminar i november 2014 for å få innspill fra de samiske kulturinstitusjonene på hva deres utfordringer og forventninger for fremtiden er. Et nytt innspillseminar ble arrangert i april 2016. Det er også gitt anledning til skriftlige innspill.

De jevnlig dialogmøtene mellom Sametinget og de samiske kulturinstitusjonene som mottar direktestilskudd over budsjettet gir utdypende informasjon, med situasjonsbeskrivelser og om behov og utfordringer de enkelte institusjonene står overfor. Også de årlige budsjettbehov som kulturinstitusjonene spiller inn, viser behov og utfordringer for institusjonene. Innspillene som er kommet inn danner en viktig del av kunnskapsgrunnlaget for meldingen.

5 Status

5.1 Overordnet beskrivelse av rolle, funksjon, betydning.

De samiske kulturinstitusjonene er viktige nav og fyrtårn i sine lokalsamfunn og for det sivile samiske samfunn. De er viktige for å vise samisk tilstedeværelse og å formidle utad et sett med felles verdier og holdninger. Det er det som skapes av aktivitet og innhold som relateres til samisk språk og kultur som først og fremst formidler disse verdiene og holdningene. De er dernest viktig som sysselsettingsaktører; de gir kompetanse- og kulturarbeidsplasser i samiske lokalsamfunn og distriktet generelt. Norut Alta-Åltas rapport om kulturnæring i samiske områder viser at antall ansatte i samiske språk- og kultursentre har hatt en betydelig vekst de siste årene. Dette har også et likestillingsaspekt siden mange kvinner arbeider i disse institusjonene. Institusjonene gir kommunale skatteinntekter. De er ofte det første møtet turister, tilreisende m.fl. får med det samiske samfunnet og den samiske kulturen. Synliggjøring og bruk av samisk språk er sentralt i deres virksomhet. De har flere roller, funksjoner og oppgaver - lokalt, regionalt og nasjonalt.

Vi har en antakelse om at samiske kulturinstitusjoner i noen sammenhenger kan ha en annen rolle og betydning enn norske kulturinstitusjoner har. For eksempel at noen har/kan få roller og ansvar som samiske institusjoner med nasjonalt ansvar/nedslagsfelt, men samtidig være lokalisert i distriktene. Det finnes eksempler på at i områder hvor det samiske ikke er særlig synlig ellers, så er

samiske museer særdeles viktige for synliggjøring av den samiske tilstedeværelsen. De har også en viktig språkpolitisk rolle, og mange samiske kultursentre har flere funksjoner, oppgaver og leietakere under samme tak. Det har ikke vært utført en helhetlig analyse av de samiske kulturinstitusjonenes virkning og betydelse i sine regioner, og dette er noe vi har behov for økt kunnskap om.

Det forskningsbaserte kunnskapsgrunnlaget generelt om samiske kulturinstitusjoner er noe mangelfullt og lite koordinert. Noe relevant materiale finnes i for eksempel Telemarkforsknings, Noruts og Norsk Kulturråds utredninger og rapporter. Sametinget vil se på muligheter for samarbeid med Norsk Kulturråd, og vurdere bestilling av oppdrag hos andre aktører.

5.2 Samisk samfunnsbygging, demokratiutvikling, institusjonenes samfunnsrolle.

Sametinget skal løpende og aktivt samarbeide og samhandle med det sivile samiske samfunnet i den praktiske utforming av politikk, ordninger og tjenester. Det samiske sivilsamfunnet omfatter samiske institusjoner, virksomheter, organisasjoner og enkeltmennesker. De samiske kulturinstitusjonene er virksomheter som springer ut av og fungerer i en samisk samfunnssammenheng og samisk offentlighet. Alle samfunn er i stor grad bygd opp av et sett med ulike institusjoner med de variasjoner det innebærer. De samiske institusjonene er derfor helt sentrale i å oppnå sterke, fungerende og utviklende samfunn som ivaretar samisk språk, kultur og samfunnsliv. Oppbyggingen og utviklingen av samiske samfunn krever vilje og evne til å etablere og videre utvikle egne institusjoner.

Det er en rekke statlige og regionale institusjoner i og utenfor det samiske samfunnet som skal ivareta det samiske samfunnets behov, og som ikke er tilknyttet Sametingets forvaltning. De er viktige samfunnsinstitusjoner, blant annet innen helse, utdanning/forskning, media, osv. Mange av disse møter samiske brukere, og har en virksomhet som tar hensyn til og jobber etter samisk kulturforståelse og språk. De samiske kulturinstitusjonene som får tilskudd fra Sametinget har en annen bakgrunn og historie, og de fleste er bygd opp etter lokale og regionale initiativ, ut fra et mer samisk «grasrotperspektiv». Samiske brukere og det samiske samfunnet får hjelp og veiledning av mer formell art, samt får oppfylt behov for å se sin egen kultur og språk uttrykt på egne premisser. Det er behov for disse ulike typene av samfunnsinstitusjoner, og at de utfyller og komplementerer hverandre i det samiske samfunnet.

Sametinget har fått utført utredningen *Kommunereformen og samiske interesser* (2015). Den tar opp de samiske institusjonenes viktige rolle i utviklingen av den nye samiske offentligheten, og er viktig for utviklingen av samisk språk og kultur. Det gjelder også i de kommunene der samene er i klart mindretall. Her har Sametinget en viktig rolle som utviklingsaktør, som kan styrkes enda mer gjennom mer strategisk bruk av økonomiske virkemidler.

De ulike samiske kulturinstitusjonene har en viktig verdi, rolle og funksjon i samfunnet for samisk samfunnsbygging og demokratiutvikling. De har betydning også som infrastruktur for demokrati og ytringsfrihet og som grunnlag for fellesskapsdannelse. Sametinget ser potensialet i at dette kan utvikles og utvides ytterligere, noe som må skje i nær dialog med institusjonene selv. Dette dreier seg blant annet om de samiske institusjoners nåværende og framtidige samfunnsoppdrag og –rolle.

Det er viktig at de lykkes i arbeidet med å oppruste og utvikle seg til å møte dagens og fremtidens utfordringer og behov. De samiske institusjonene skal være best mulig utrustet til å håndtere oppgaven som ambassadører og representanter for det samiske samfunnet og den samiske kulturen. De bidrar i dokumentasjon, produksjon, utvikling og formidling av kunst, kultur og kulturarv, samt tilrettelegging for kunstnere og kulturutøvere. Våre institusjoner må være best mulig utrustet til å møte oppgaven som ambassadører og representanter for det samiske samfunnet og den samiske kulturen. Til å bidra i dokumentasjon, produksjon, utvikling og formidling av kunst, kultur og kulturarv, og tilrettelegging for kunstnere og kulturutøvere. Kulturinstitusjonene er også et hjelpemiddel og verktøy for iverksetting og realisering av Sametingets kulturpolitikk på mange områder. Samtidig som de utfordrer, utfyller og bidrar med innspill til den samme politikken.

De målbærer en samfunnstemme og er samfunnsaktør også overfor lokale, regionale og nasjonale myndigheter, og gjennom fagorganisasjoner. Skal vi lykkes med samfunnsbyggingen, er det viktig

at institusjonene også tar den type ansvar som pådrivere i det offentlige rom, slik som nylig i forbindelse med saken om Bååstede – tilbakeføring av samiske kulturgjenstander.

Flere samiske kulturinstitusjoner vil også ta en aktiv rolle i markeringen gjennom hele 2017 av 100 årsjubileet siden det første samiske landsmøtet, Tråånte 2017.

Det samiske rommet utvides stadig. I områder hvor fornorskningen var sterkest, men hvor samisk tilstedeværelse og identitet nå erkjennes og revitaliseres, vil synliggjøring av samisk kultur og språk være viktig. Møteplasser og arenaer for kulturelle aktiviteter vil bli stadig mer etterspurt. Sametinget erfarer allerede en økende etterspørsel etter samiske møteplasser i tettsteder og byer. Den type kulturinstitusjoner vil spille en viktig rolle for videre samisk samfunnsbygging.

«Samfunnsoppdrag» er i dag et etablert begrep innenfor flere områder i kulturpolitikken. Begrepet viser litt forenklet sagt til det politiske ansvaret som følger med offentlig finansiering for kulturinstitusjoner og andre aktører som mottar slik støtte. Selv om begrepet kan ha nyanser og ulik fortolkning, indikerer det at kulturinstitusjoner har et ansvar som strekker seg ut over deres faglige og organisatoriske grenser. I «Kulturutredningen 2014» drøftes begrepet samfunnsoppdrag, og det argumenteres for at grunnlaget for styringen av kulturinstitusjonene bør ligge i en tydeliggjøring av dette samfunnsoppdraget for den enkelte institusjonen. Det krever en avklaring av hvilke kunstneriske og faglige formål kulturinstitusjonene skal være til for, hvem de skal være til for, og hvilken rolle de skal ha i forhold til det øvrige kulturlivet. Avklaringen må komme fra kulturinstitusjonene selv, men i dialog med finansierende myndigheter og interessenter i deres omgivelser.

Den enkelte kulturinstitusjons samfunnsoppdrag vil fremgå av deres formålsparagraf og virksomhetsplaner; institusjonens formål, ansvarsområde og overordnede mål. Kjernen i samfunnsoppdraget vil ofte være bevaring og utvikling av samisk kunst og kultur. Sametinget sier også noe om samfunnsoppdrag i de årlige tildelingsbrevene, og vi vil fortsette dialogen med institusjonene om deres rolle og samfunnsoppdrag.

5.3 Kulturinstitusjonene som mottar direktetilskudd over sametingsbudsjettet.

Kulturinstitusjonene som mottar direktetilskudd over sametingsbudsjettet er ganske mangfoldige og mangeartede; både når det gjelder hvordan de oppsto, i alder, størrelse, organisering, og i sin virksomhet med formål, innhold, aktiviteter og virkeområde/målgrupper. Noen fikk driftsstøtte direkte fra Kulturdepartementet før Sametinget overtok forvaltningen, mens andre hele tiden har fått driftstøtten over Sametingets budsjett. Noen er nylig omorganisert, og noen er under omorganisering. Sametinget er medstifter/medeier i noen av institusjonene.

Samtidig har de mange fellestrekk og likheter:

- De fleste får hoveddelen av driftstilskuddet bevilget fra Sametinget.
- De virker i og for det samiske samfunn og jobber med samme mål om å ivareta, styrke, synliggjøre og utvikle samisk kunst- og kulturliv i de områdene de virker. De er ofte etterspurt og initiert av lokale foreninger og ressurspersoner; det frivillige kulturliv.
- De virker ikke bare for den samiske befolkningen, men er også et tilbud for alle andre.

Bruk, synliggjøring, utvikling av og formidling på de samiske språkene er viktig del av virksomheten ved de fleste kulturinstitusjonene. Noen av institusjonene har samiskspråklige innsatsområder som en del av sin virksomhet. Det kan være fagområder der samisk språk er i fokus i aktiviteter som omfatter materiell- og immateriell kulturarv, og fokus på samisk språk er tydelig i produksjon og formidlingen av aktiviteter, forestillinger og i virksomheten. Andre igjen jobber aktivt med for eksempel utvikling av terminologi innen sine fagområder, som de samiske museenes arbeid med utviklingen av gjenstandsdatabasen Primus på samisk. I tillegg er det også noen institusjoner som har en formell rolle innen språksentervirksomhet.



Kart med oversikt over samiske kulturinstitusjoner som mottar direktetilskudd over kulturkapittelet i sametingsbudsjettet.

5.4 Kategorisering av kulturinstitusjonene

Som nevnt er kulturinstitusjonene mangfoldige og mangeartede. Det vurderes likevel som formålstjenlig i denne meldingen å gruppere dem etter et utvalg kategorier. Disse er ikke uttømmende eller nødvendigvis hensiktsmessige i andre sammenhenger. I et samfunnsbyggende perspektiv vil det også kunne bidra til en oversikt over hva som finnes og hva som mangler/er behovene for ulike kategorier av kulturinstitusjoner.

I Norge legges det ofte til grunn en firedelt klassifisering av statlige kulturinstitusjoner; stats-

institusjoner, nasjonale institusjoner, region-/landsdelsinstitusjoner og knutepunktinstitusjoner (t.o.m. 2015). Det er først og fremst «store institusjoner» som teatre, orkestre og museer som er faste poster på statsbudsjettet.

I sametingsbudsjettet er det gjort en inndeling av institusjonene etter hovedfunksjon/-virksomhet, hvor institusjonene er av ulik størrelse; teatre, festivaler, museer, samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner. I det følgende gis en grov, ikke uttømmende, oversikt over hva slags «dekning» det kan sies å være når det gjelder institusjoner innen noen kategorier av kunst- og fagfelt på norsk side av Sápmi. Innen hvert felt kan det være enkeltinstitusjoner som kan sies å ha, eller ønske å ta, en nasjonal rolle, eller en landsomfattende funksjon. Det kan også være mer spesialiserte institusjoner innenfor avgrensede kunst-/fagfelt. Andre kan være flerbruksinstitusjoner/sentre med flere funksjoner under samme tak. Noen har et regionalt eller lokalt virkeområde. Noen samarbeider allsamisk eller internasjonalt. Noen har ett hovedarrangement pr. år. Noen har få eller ingen fast ansatte. Noen er fyrtårn eller lokomotiv innenfor sitt kunst-/fagfelt og/eller sitt geografiske- og/eller språk-område. Det er av ulike årsaker relativt stor variasjon i aktivitetsnivå ved disse kulturinstitusjonene.

Sametinget erkjenner at det kan ha vært noe uklart hva våre forventninger til kulturinstitusjonene er, ved at forventningene ikke har vært tilstrekkelig differensiert og tilpasset for eksempel deres størrelse, funksjon og samfunnsrolle.

Scene-feltet:

Sametinget gir direktetilskudd til to etablerte samiske turnéteatre - et nasjonalteater og et prosjektteater, og til et kulturskoletilbud med samisk barneteater. Beaivváš Sami Našunálateáhter har en nasjonal rolle. I tillegg støtter Sametinget over søkerbaserte ordninger det frie scenefeltet, herunder dans, og ulike samarbeidsprosjekt med nasjonale/regionale teatre og teatergrupper.

Visuell kunst-feltet:

Sametinget gir direktetilskudd til Senter for samisk samtidskunst, som har en nasjonal rolle. Sametinget gir også driftstilskudd til Savio-museet gjennom direktetilskudd til Tana og Varanger museumsida. I påvente av etablering av et Samisk kunstmuseum er det etablert en midlertidig løsning for kunsten innkjøpt gjennom innkjøpsordningen for samisk samtidskunst og kunsthåndverk, ved leie av nye og mer formålstjenlige lokaler i Karasjok. Det finnes utstillingslokaler ved flere kulturhus-/sentre som Sametinget gir direktetilskudd til. Visuell kunst-feltet støttes også over søkerbaserte ordninger.

Film-feltet:

Sametinget gir direktetilskudd til Internasjonalt Samisk Filminstitutt (ISFI), som har en nasjonal, internasjonal og allsamisk rolle. Sametinget har alene siden oppstarten gitt driftstilskudd til ISFI. I tillegg gis det støtte over søkerbaserte ordninger til ulike prosjekter. Kulturdepartementet tildeler ISFI støtte til aktiviteter, men ikke drift. Nordisk Råd har vedtatt at de vil støtte driften inntil regjeringene i Norge, Sverige og Finland i samarbeid finner en løsning på driftsfinansieringen.

Litteratur-feltet:

Innenfor litteraturfeltet finnes institusjoner eller aktører som bibliotek, bokbusser, forlag og litteraturhus. Sametinget gir direktetilskudd til åtte samiske bokbusser. I tillegg gir vi investeringsstøtte til kjøp av nye busser. Vi har også vårt eget bibliotek på sametingsbygget i Karasjok, som har en nasjonal funksjon. Det gis direktetilskudd over ordningen Samiske medier til ulike publikasjoner og tidsskrift. Det finnes noen samiske forlag (9), hvorav flere etter søknad mottar kompetansetilskudd fra Sametinget.

Saksfeltet vil beskrives og drøftes i en kommende redegjørelse om litteratur. Sametinget vil i 2016 også evaluere tilskuddsordningen til samiske bokbusser, og utarbeide en strategi for fremtidig utvikling av disse.

Joik/musikk-feltet, herunder også festivaler:

Sametinget gir direktetilskudd til åtte samiske festivaler hvor samisk- og urfolksmusikk og joik er sentrale deler av festivalprogrammene for de fleste, og de således er viktige arenaer for synliggjøring av samisk musikk og artister. Fra 2016 gis det også direktetilskudd over kulturnæringskapitlet i sametingsbudsjettet til en musikkfestuke. Riddu Riddu festivalen har fra 2009 til 2015

hatt en rolle og ansvar som knutepunktinstitusjon, med tilskudd over statsbudsjettet. Sametinget har over flere år gitt tilskudd til Sápmi Music over søkerbaserte ordninger. Sápmi Music evalueres i 2015/2016.

Sametinget har igangsatt et arbeid med styrking og videreutvikling av rammevilkårene for joik, samisk musikk og for samiske musikere. Arbeidsgruppens rapport som kommer første halvdel av 2016 vil blant annet inneholde anbefalinger. Arbeidsgruppen påpeker at det er et behov for oppbygging av et sterkt fag-/kompetansemiljø for joik og samisk musikk.

Museumsfeltet:

Sametinget har forvaltningsansvar, og gir driftstilskudd til seks konsoliderte samiske museer. I tillegg får de støtte over søkerbaserte ordninger til ulike prosjekter. De arbeider etter nasjonal og internasjonale museumsfaglige prinsipper, og er medlem i det nasjonale museumsnettverket. I tillegg har de samarbeid gjennom Samisk museumsnettverk. De samiske museene er ulike av størrelse og alder, men fungerer sammen med de samiske kultursentraene som hjørnesteiner i de samiske samfunnene. De har dels noe ulike virksomhetsområder, men felles er at de har høy kompetanse innen sine fagområder. Sametinget har lagt fram en Museumspolitisk redegjørelse i 2013, som ligger til grunn for Sametingets forvaltning og politikk på området.

Bååstede- tilbakeføring av samisk kulturarv:

I 2012 underskrev Sametinget, Norsk folkemuseum og Kulturhistorisk museum en avtale om å tilbakeføre samiske kulturhistoriske gjenstander til de samiske museene. Dette er samisk kulturarv som ble ført bort fra det samiske samfunnet. Arbeidet med gjennomgang av arkivmaterialet og forberedelse for konservering av gjenstandene lokalisert ved Norsk folkemuseum er igangsatt. Sametinget støtter arbeidet med 1 mill. kr årlig, i tillegg til at det er bevilget en mindre del prosjektmidler fra andre instanser. Det er ennå behov for finansiering av tilbakeføringen, som er kostnadsberegnet til 17 mill. kr, noe som Sametinget ønsker et samarbeid med sentrale myndigheter om. Dette gjelder både oppbygging av magasinkapasitet og selve overføringsprosessen.

Kultursentre/flerbrukshusene/kulturhus/møteplasser

Sametinget gir direktetilskudd til 16 institusjoner som i sametingsbudsjettet er kategorisert som Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner. Det kan også gis støtte til ulike prosjekt og arrangement over Sametingets søkerbaserte ordninger. Disse institusjonene representerer et stort mangfold når det gjelder innhold og funksjon, og det er stor variasjon i størrelsen på institusjonene både hva gjelder aktivitet og antallet personer tilknyttet virksomheten og i nedslagsfeltet til institusjonene. Flere institusjoner har et nasjonalt eller regionalt nedslagsfelt, og med et bredt virksomhetsfelt. Mange av kulturhusene er små med en ren lokal virksomhet, og da ofte uten noen ansatte. Noen av institusjonene har en kunstfaglig/spesialisert virksomhet, og denne virksomheten kan også være grenseoverskridende.

Det samiske samfunnet dekker et bredt mangfold av institusjoner og andre organer innenfor nevnte kunst- og fagfelt, men for å dekke behovet og uløse samfunnsoppgaver mangler fortsatt institusjoner innenfor enkelte kategorier. I et kortsiktig perspektiv vurderes det særlig å være udekkede nasjonale behov når det gjelder et egnet Samisk kunstmuseum og et samisk fagmiljø for joik og musikk.

Stadig flere samer velger å bosette seg i byer, som også er vertskap for samiske studenter. Det er allerede i dag forventninger om flere samiske møteplasser og kulturarenaer i tettsteder og byer, og i områder hvor samisk tilstedeværelse og identitet revitaliseres.

6 Overordnede målsettinger for samiske kulturinstitusjoner

Sametingets overordnede mål for kulturpolitikken er et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet som er tilgjengelig for alle. Tilgang til kultur er i stor grad et kollektivt gode.

For Sametinget er det viktig at den samiske befolkningen skal ha like muligheter som den øvrige befolkningen til å delta i kulturlivet.

6.1 Rammer

6.1.1 Sametingets rolle og ansvar

Sametinget har en viktig rolle med å bidra til at de samiske kulturinstitusjonene styrkes, og det samiske samfunnet har store forventninger til Sametingets bidrag til dette. Sametinget tar på vegne av den samiske befolkningen i Norge ansvar for egen utvikling og fremtid, og forventer at statlige myndigheter legger til rette for dette. Sametinget ønsker reelle muligheter til å påvirke rammebetingelsene for samiske samfunn. Dette innebærer blant annet muligheten til aktivt å utvikle samiske institusjoner. Dette gjør vi blant annet gjennom aktiv virkemiddelbruk, gjennom samarbeid med aktører som arbeider for samisk kulturutvikling, og ved politisk og administrativ dialog med sentrale, regionale og lokale myndigheter for å styrke rammevilkårene for samisk kulturutvikling.

Sametinget har ansvaret for flere forvaltningsoppgaver innenfor det samiske kunst- og kulturlivet. Vi overtok forvaltningsansvaret for allerede etablerte institusjoner og ordninger fra regjeringen rundt 2002. Dette gjaldt de samiske museene, Beaivváš Sámi Našunálteáhter, samiske festivaler, samisk idrett og andre økonomiske ordninger til kultur. Dette innebærer blant annet at Sametinget forvalter og tildeler den statlige tilskuddsordningen for disse oppgavene. Sametinget har i tillegg inkludert flere ordninger og institusjoner i vår kulturforvaltning for å nå våre mål på området.

Institusjonene har også et eget ansvar i å opprettholde og utvikle seg som institusjon og etablere gode samarbeidsrelasjoner til ulike aktører. Sametingets ansvar er blant annet å legge til rette for dette gjennom virkemiddelbruk, dialog og ved å skape arenaer for samarbeid.

Det er viktig med en bevisst holdning til de ulike roller Sametinget kan ha, som politikk utformer og – pådriver, som finansier, forvalter, medstifter/eier, styreoppnevner, aktør i byggeprosesser. For å sikre legitimitet til disse rollene og for å skape tillit, må Sametinget være tydelig på de ulike rollene og hvordan disse forvaltes, med de muligheter og begrensninger dette innebærer.

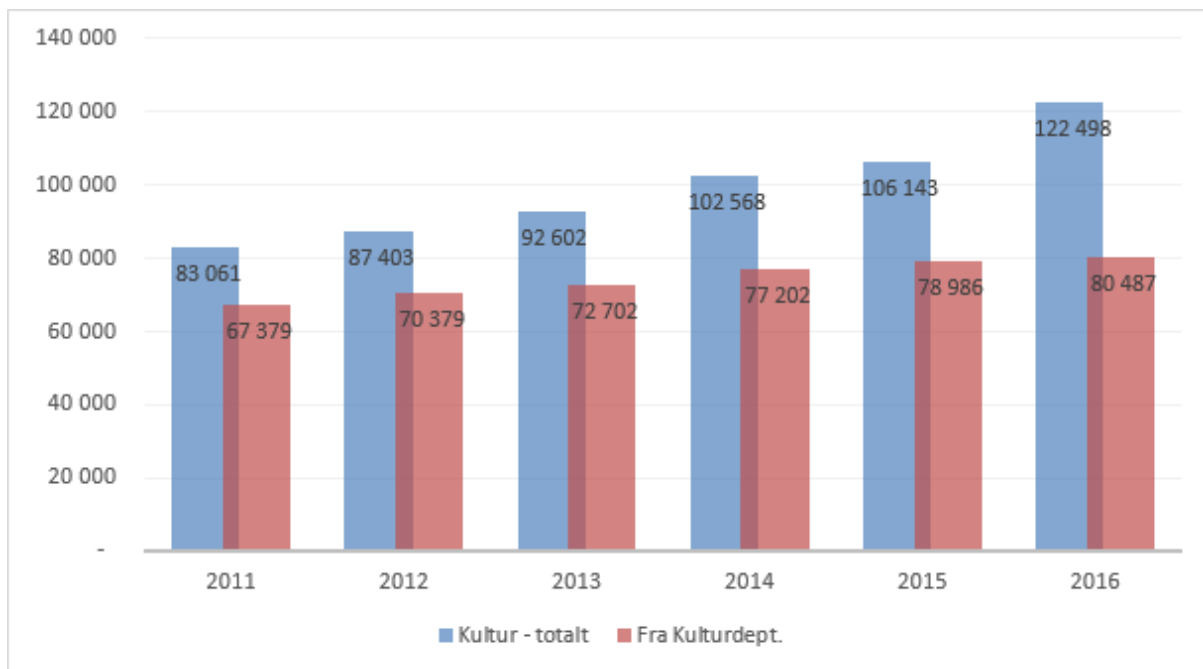
6.1.2 Økonomi

På grunn av manglende budsjettprosedyrer mellom Sametinget og regjeringen har vi et begrenset økonomisk handlingsrom. Dette påvirker våre muligheter til å finansiere drift av, og lokaler for, samiske kulturinstitusjoner. Sametinget skal føre en helhetlig politikk, inkludert å ta et helhetlig budsjettansvar for hele det samiske samfunnet. Rammer legges i statsbudsjettet, og bevilgningene der gir ikke Sametinget tilstrekkelig handlingsrom til å kunne utvikle kultursektoren. Sametinget arbeider kontinuerlig for å bedre dette handlingsrommet.

Eksempelvis har Sametinget forvaltningsansvaret for de samiske museene. Likevel har vi ikke økonomiske handlingsrom til å sikre museene utviklingsmulighetene de har behov for. Det oppfattes som uverdige at det samiske samfunn ikke fullt ut kan ta vare på sin egen kulturarv. Beaivváš Sámi Našunálteáhter er et samisk nasjonalteater, men de har ikke de samme økonomiske forutsetninger/ressursene som andre teatre på samme institusjonelle nivå, selv ikke som de minste regionteatrene. Sametinget har fram til i dag ikke kommet i posisjon til å ha reelle budsjettforhandlinger/-prosedyrer for å legge fram det faktiske behovet for de samiske museene og samiske kulturinstitusjoner generelt.

Samtidig har Sametinget et ansvar for å fordele og prioritere innenfor de gitte økonomiske rammene. Sametinget har begrensede midler til rådighet i eget budsjett på kulturfeltet, men har likevel over flere år valgt å bevilge mer til kulturformål over Sametingets budsjetter enn hva bevilgningene fra Kultur-departementet utgjør. Dette har gått på bekostning av andre formål i det samiske samfunnet.

Illustrert ved følgende figur:



Det er fremdeles et stort behov for en økning av bevilgningen over statsbudsjettet til samiske kulturformål. I sak 039/15 Sametingets budsjettbehov 2017 fremgår det at Sametinget har stipulert det økte behovet til samiske kulturinstitusjoner, inkludert Bååstede, til å være omlag kr 42 millioner.

Sametinget fordeler årlige driftstilskudd til 34 kulturinstitusjoner over Sametingets budsjett som denne meldingen omhandler. I 2016 beløper dette seg til ca. 78, 3 millioner. Og i 2015 var det ca. 72, 5 millioner.

6.2 Andre ansvarlige parter

Statlige myndigheter

Staten har forpliktet seg til å legge forholdene til rette for at samer kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv, jf. Grunnlovens paragraf 108. Staten har det overordnede ansvaret for å sikre at samisk kultur og språk har gode rammevilkår Sametinget får et statlig rammetilskudd, som blant annet skal gå til driftstilskudd av samiske kulturinstitusjoner. Sametinget har gjennom sine budsjettinnspill påpekt at denne rammen er for liten.

Statlige myndigheter har også ansvar for å ivareta samiske rettigheter og interesser når ulike statlige satsninger, utredninger og utvalg iverksettes. Det er Sametingets erfaring at samisk kultur ikke alltid naturlig inkluderes og hensyntas når slikt initieres innen kulturfeltet. Et ferskt eksempel er avviklingen fra 2016 av ordningen med Knutepunktinstitusjoner med driftstilskudd gitt over statsbudsjettet, hvor de fleste institusjonene overføres til en søkerbasert ordning under Norsk kulturråd. Riddu Riđđu festivalen berøres av dette. Sametinget ble ikke gitt anledning til konsultasjon om saken. Sametinget er i dialog med Norsk kulturråd om dette.

Når det gjelder byggeprosjekt generelt, så benyttes statens husleiefinansieringsordning for nye kulturbygg, med Statsbygg som byggherre. Kulturdepartementet er oppdragsgiver for bygg til statlige kulturinstitusjoner. Departementet gir også tilskudd til nasjonale kulturbygg. Den desentraliserte ordningen for tilskudd til kulturbygg forvaltes av fylkeskommunene. I noen tilfeller har Kulturdepartementet også vært oppdragsgiver for samiske kulturinstitusjoner.

Statsbygg er byggherre og organiserer, planlegger og gjennomfører byggeprosjekter på vegne av

staten. De fleste byggene de er byggherre for, forblir i deres portefølje. Byggene leies ut til statlige og statlig eide institusjoner for kostnadsdekkende husleie, den såkalte husleiefinansieringsordningen.

For nye samiske kulturbygg har Sametinget og Kulturdepartementet godkjent prosedyrer for husleiefinansiering av samiske kulturbygg. Prosedyrene omfatter følgende:

1. Sametinget legger i første omgang fram behovsvurdering med forslag til rom- og funksjonsprogram. Ved behov holdes det møte mellom Kulturdepartementet og Sametinget. Departementet gir tilbakemelding på dette materialet.
2. På grunnlag av tilbakemeldingen fra departementet vil Sametinget be Statsbygg eller en annen utleier om å utarbeide byggeprogram med tekniske krav og foreløpig beregning av husleie.
3. Byggeprogrammet med husleieestimat oversendes til departementet sammen med antatte konsekvenser for kap. 320 post 53 til dekning av årlige merutgifter til husleie og drift av lokalene, herunder drift av aktiviteten i lokalene. Departementet gir tilbakemelding til Sametinget med kommentarer til byggeprogrammet og de antatte økonomiske anslagene.
4. På grunnlag av departementets tilbakemelding på byggeprogrammet gir Sametinget oppdrag til Statsbygg eller en annen utleier om videreføring til gjennomført forprosjekt. Eventuelt brev til Statsbygg om refusjoner av utgifter til programmering/forprosjektering utarbeides av departementet.
5. Sametinget sender til Kulturdepartementet forprosjekt med husleieberegning og kvalitetssikret inntekts- og utgiftsbudsjett for drift av lokalene og aktiviteten i lokalene. Dette materialet skal være behandlet av Sametinget før det oversendes. Materialet behandles av departementet. I løpet av denne behandlingen vil Kulturdepartementet kunne ha bruk for tilleggsopplysninger og vurderinger fra Sametinget om prosjektet. Dersom byggeprosjektet prioriteres i regjeringens budsjettbehandling, legges saken fram for Stortinget for endelig beslutning.
6. Dersom Stortinget gir sin tilslutning til at et foreslått byggeprosjekt skal gjennomføres, inngår Sametinget, eventuelt brukeren/brukerinstitusjonen, leieavtale med Statsbygg eller en annen utleier innenfor rammen av det grunnlaget Stortinget ble presentert for. Bygget gjennomføres av Statsbygg eller den private utleieren i samsvar med dette.
7. Sametinget følger opp saken i de årlige budsjettsøknadene til Kulturdepartementet og i de faste halvårlige administrative møtene med Kulturdepartementet.

Regionale myndigheter – herunder samarbeidsavtalene med fylkeskommunene

Sametinget ser på lokale, regionale og andre samiske institusjoner som viktige arenaer for utviklingen av samiske samfunn. Sametinget ser det som naturlig at fylkeskommunene tar et regionalt ansvar for å tilrettelegge og sikre at samiske institusjoner har gode rammevilkår. I praksis har det vist seg at de samiske kulturinstitusjonene i blant får en betydelig lavere andel driftstilskudd sammenlignet med andre lignende norske institusjoner. Fylkeskommunene tenderer heller til å bevilge midler til enkelt-prosjekter til de samiske kulturinstitusjonene.

Fra statlig hold legges det opp til en 70 % - 30 % fordeling av statlig-regional/lokal driftstilskudd. I så godt som alle tilfeller er det *lokale* samiske initiativ som har ført til etablering av samiske kulturinstitusjoner. Flere av disse har hovedsakelig blitt finansiert av statlige tilskudd, som fra 2002 stort sett alle har blitt bevilget gjennom Sametinget. I dag yter Sametinget i mange tilfeller inntil 90 % av driftstilskuddene, noe som tydelig ikke samsvarer med statlige føringer. I takt med at Sametinget har tatt et større ansvar for samisk samfunnsbygging, har fylkeskommunenes andel av driftsmidlene ofte blitt redusert eller stagnert.

Sametinget har som målsetning å skape større forpliktelse til felles utvikling av samisk kunst og kulturliv gjennom samarbeidsavtalene som er inngått med de ulike fylkeskommunene. Videre er samarbeidsavtalene viktige for å synliggjøre at Sametinget ikke er alene om ansvaret for utviklingen av essensielle sektorområder i det samiske samfunn. Det innebærer også at samiske kulturinstitusjoners vilkår kan styrkes gjennom samarbeidsavtalene.

Fylkeskommunene er ofte eiere og finansierer av, eller oppnevner styremedlemmer til, en rekke kulturinstitusjoner. Sametinget vil oppfordre fylkeskommunene til å tilrettelegge for at disse institusjonene i større grad inkluderer samisk kunst og kultur i sin virksomhet, og inngår samarbeid med samiske kulturinstitusjoner. Nordnorsk kunstmuseum, Nordland teater og fylkeskommunens planer om skilting på samisk i noen kulturinstitusjoner i Nordland, er positive eksempler på dette.

Den nordnorske kulturavtalen er en avtale mellom de tre nordligste fylkeskommunene, hvor formålet er å videreutvikle kultursamarbeidet i Nord-Norge. Partene samarbeider om finansiering av flere nordnorske kunst- og kulturinstitusjoner med et landsdelsdekkende oppdrag. Avtalen beskriver blant annet fordelingen av det regionale tilskuddet til disse institusjonene. I avtalen, under omtale av samisk kunst og kultur, heter det blant annet at «Alle institusjoner i den nordnorske kulturavtalen har et selvstendig ansvar for å følge opp den samiske dimensjonen innenfor sitt ansvarsområde». Sametinget er fornøyd med at Senter for samisk samtidskunst er kommet med i avtalen. Sametinget hadde gjerne sett at flere samiske institusjoner kunne vurderes inkludert i avtalen.

Det vises også til samarbeidsavtalen Tråante 2017, hvor Sametinget, sammen med samarbeidspartene Sør- Trøndelag fylkeskommune og Trondheim kommune har gått sammen for å markere en viktig begivenhet i samefolkets historie med et jubileum – Tråante[1] 2017 – en nasjonal feiring og et felles samisk jubileum. 6. februar 1917 ble det første samiske landsmøtet avholdt i Metodistkirken i Trondheim. Tråante 2017 er en storstilt markering av 100 års kamp for demokrati, rettferdighet og mangfold.

Lokale myndigheter

Mange kommuner er vertskapskommuner for samiske institusjoner, noe som gir arbeidsplasser og skatteinntekter i kommunene. De kommunale tilskuddene til samiske kulturinstitusjoner er derimot oftest relativt beskjedne. I noen tilfeller gir ikke kommunene driftstilskudd i det hele tatt. Lokalt myndighetsnivå har også et ansvar for å tilrettelegge og sikre gode rammevilkår for samiske institusjoner.

Flere kommuner har redusert sin støtte til samiske kulturinstitusjoner, og noen trekker seg helt ut. Sametinget blir da ofte eneste finansør av institusjoner og festivaler som gir kulturtilbud og kulturopplevelser for *hele* befolkningen i kommunen.

Det vil etter Sametingets mening også være en oppgave for kommunene å bidra til at kommunenes øvrige kulturinstitusjoner i større grad inkluderer samisk kunst og kultur i sin virksomhet, og eventuelt inngår samarbeid med samiske kulturinstitusjoner. Kulturhuset Stormen i Bodø, Bodø bys 200 års jubileumsmarkering i 2016, og Tromsø kommunes tilrettelegging for Samisk Uke i Tromsø, er positive eksempler på dette.

En stadig større andel av den samiske befolkningen flytter til større tettsteder og byer. Byene er ulike og samene i disse byene har ulike behov. Sametinget opplever flere ønsker om samiske møteplasser med tilhørende kulturaktiviteter fra denne gruppen. En utfordring i den sammenheng er ofte organisering og det å sikre driftsfinansiering og egnede lokaler. I bykommunene kan det derimot i noen tilfeller være et større potensial for andre aktørers bidrag og bistand enn bare kommunenes.

Et samarbeid gjennom samarbeidsavtaler med bykommuner har et potensial. De vil kunne styrke og medvirke til politikktutvikling på samiske samfunnsområder som fram til i dag ikke har vært naturlig for kommunene. Formidling og kommunikasjon om samisk språk og kultur overfor majoritetssamfunnet er også viktig, og kommunene er viktige samarbeidspartnere. For kulturlivet vil det kunne bety at de når ut til flere og nye publikumsgrupper, og gi mer oppmerksomhet om samisk

kultur. Sametinget ønsker i samarbeid med kommunene å legge til rette for samiske møteplasser i byene. Det er inngått samarbeidsavtaler med Tromsø, Bodø og Oslo kommuner, og det pågår arbeid med samarbeidsavtaler med Alta.

7. Innsatsområder

Sametinget fordeler betydelige midler til de samiske kulturinstitusjonene. De er ulik i størrelse, virksomhet og alder, men felles for dem alle er at det ennå er store utfordringer å løse for det samiske samfunnet før de kan ha den virksomhet de ønsker, og kan utføre sitt samfunnsoppdrag til beste for den samiske befolkningen. Sametinget ser positivt på det engasjementet som er i det samiske samfunnet, noe som også er helt nødvendig for at samiske institusjoner skal kunne utvikle seg.

Sametingets arbeid med å bygge opp og styrke de samiske institusjonene organisasjonsmessig har i flere tilfeller vært nødvendig. Dette er også et arbeid Sametinget vil fortsette med. Vi skal videreføre innsatsen for å tilrettelegge for en stabil og forutsigbar drift og utvikling for kulturinstitusjonene, og for styrking av den generelle institusjonsmessige infrastrukturen. Vi er kjent med at selv veletablerte institusjoner i enkeltår kan ha utfordringer med å balansere finansieringen av driften, og at flere institusjoner er avhengig av prosjektmidler for å opprettholde ønsket aktivitetsnivå og bemanning.

Samiske institusjoner skal ha et faglig innhold og aktivitetsnivå som gjør at de oppleves som viktige og relevante demokrati- og samfunnsaktører, møteplasser og publikumsarenaer, både for lokalbefolkning, kunst- og kulturutøvere og reiselivet. Opplevelse, læring, delaktighet og formidling er sentralt. Aktivitetene bør favne flere målgrupper og generasjoner.

Flere samiske kulturinstitusjoner jobber og samarbeider allsamisk og internasjonalt. Sametinget vil oppfordre institusjonene til i enda større grad å søke samarbeide med andre samiske institusjoner og institusjoner som har fokus på samisk kultur, uavhengig av nasjonalgrensene. Dette kan bidra til å styrke institusjonene innenfor de under skisserte innsatsområdene.

For mange institusjoner er det ønskelig og reelt å formidle sine aktiviteter til et internasjonalt publikum. Det er trolig et stort potensiale for formidling av samisk kultur til et bredere publikum. Det kan vi se ved produksjon og formidling av samisk film, teater og musikk, for å nevne noe.

Innsatsområder

Sametingsmeldingen om kulturinstitusjoner gir ikke rom for å presentere og diskutere alle utfordringer vi står overfor. I meldingen prioriteres innsatsområder, synliggjøres utfordringer vi står overfor, og hvilke mål og strategier vi finner best egnet og relevant for å løse oppgavene og møte utfordringene. Sametinget ønsker å utforme en politikk på området som er ambisiøs på vegne av det samiske samfunn og de samiske kulturinstitusjoners utfordringer, behov og potensial. Samtidig må det være et realistisk ambisjonsnivå, balansert i forhold til de rammer og handlingsrom vi virker innenfor.

Det er en utfordring og omfattende oppgave å utarbeide scenarier for hvilke samfunnsfunksjoner og –oppgaver de samiske samfunn i et langsiktig perspektiv vil ha behov for dekke og løse. Det gjelder også for kulturfeltet. Vi vil utforme målsettinger og strategier ved å ta utgangspunkt i eksisterende kulturinstitusjoner i dag.

I det følgende vil vi presentere 5 innsatsområder som vil bidra til å styrke, robustgjøre og vitalisere kulturinstitusjonene:

1. Sikre samiske kulturinstitusjoner med gode rammevilkår
2. Sikre egnet eierskap til kulturinstitusjoner
3. Sikre faglig sterke samiske kulturinstitusjoner

4. Sikre utvikling og nyskaping i samiske kulturinstitusjoner
5. Sikre samiske kulturinstitusjoner med tilfredsstillende lokaler og bygg

7.1 Sikre samiske kulturinstitusjoner med gode rammevilkår

Innen kulturpolitikken er organisering og budsjettammer sentrale for utvikling og handlingsrom på kulturfeltet. En forutsetning for at de samiske kulturinstitusjonene skal kunne utvikles, gjøres mer robuste og ivareta sine oppgaver, er at de gis forutsigbare og tilfredsstillende rammebetingelser. Samiske institusjoner erfarer fortsatt store etterslep i de økonomiske rammevilkårene sammenlignet med tilsvarende norske institusjoner, noe som igjen gir store utfordringer i forhold til både drift, faglig utvikling, vedlikehold og kapasitet. Sametinget har forståelse for institusjonenes uttalte utålmodighet etter å sikres gode nok rammebetingelser og utviklingsmuligheter. Institusjonene er tydelige på at de opplever å bli hengende etter i utviklingen.

Generelt må muligheten for økonomisk utvikling for samiske kulturinstitusjoner minimum være på samme nivå som sammenlignbare norske institusjoner. Dette er som kjent ikke situasjonen i dag. Samiske institusjoner og kulturaktører må i tillegg settes i stand til å nyttiggjøre seg ulike program, ordninger og finansieringsmuligheter, også innenfor kulturnæringer. Dette handler bl.a. om kapasitets- og kompetanseoppbygging.

Det at Sametinget får økonomisk rammer og handlingsrom til å kunne bidra til å styrke, utvikle, oppgradere og eventuelt bygge det tilstrekkelige antall og de kategorier/typer av kulturinstitusjoner som de samiske samfunn vil ha behov for i nær fremtid og på lengre sikt, er en av de største utfordringene vi har. Sametinget vil videreføre arbeidet politisk og administrativt overfor sentrale myndigheter for å styrke Sametingets økonomiske rammer og handlingsrom, for derigjennom å kunne styrke kulturinstitusjonenes rammevilkår.

Samarbeidsavtalene med fylkeskommunene har bidratt positivt til en del tiltak og samarbeid. Men Sametinget står også overfor en del utfordringer i forhold til samarbeid med regionale og lokale myndigheter. Én av disse er hvordan få andre offentlige organer med på å bygge og opprettholde infrastrukturen i samiske samfunn, herunder de samiske kulturinstitusjonene.

Mange kommuner er i dag, og/eller vil etter kommunereformen kunne bli, vertskapskommuner for samiske kulturinstitusjoner. Institusjoner som gir kulturtilbud og -opplevelser for *hele* befolkningen i kommunen, i tillegg til arbeidsplasser og skatteinntekter. Sametinget har forventninger om at disse kommunene tar sitt ansvar som vertskommune på alvor og bidrar til at institusjonene har forsvarlige rammebetingelser for sin virksomhet.

Andre typer rammevilkår enn de rent økonomiske kan berøres i fylkeskommunale og kommunale planer og strategier for kulturfeltet. Sametinget er i blant høringsinstans for slike planer, og kan gjennom hørings svar påpeke behov og synliggjøre samiske kulturinstitusjoner i den gjeldende vertskommune eller -fylke.

Det å komme inn i ordningen for direktetilskudd over sametingsbudsjettet er attraktivt for kulturinstitusjoners rammevilkår, da det medfører forutsigbarhet. Med begrensede økonomiske rammer vil Sametinget i utgangspunktet måtte prioritere opprusting og styrking av de eksisterende institusjonene under ordningen før nye tas inn.

Sametinget har gjort seg erfaringer som tilsier at institusjoner som tas inn på ordningen med direktetilskudd må ha en organisasjonsform som er transparent. Det er for eksempel ikke hensiktsmessig at det bare er én person som utgjør både styret, daglig ledelse og eier.

For institusjoner som ønsker å komme inn på ordningen legger Sametinget til grunn at aktivitetsnivået har vært høyt over en viss periode, gjerne at de først har fått støtte over søkerbaserte ordninger over noen år, at det kan vises til stabil og forsvarlig drift over tid, og at institusjonen oppfyller Sametingets vilkår og reglement. En faglig vurdering må ligge til grunn, hvor også institusjonens samfunnsrolle og betydning vektet. Slike faglige og formelle vurderinger vil kunne ta noe tid å gjennomføre. Av den grunn vil det vurderes å utarbeide retningslinjer hvor en ny institusjon kan foreslås inn på ordningen i forbindelse med Sametingets budsjettforhandlinger, men

først året *etter* kan institusjonen bli vurdert tatt inn i budsjettet, på bakgrunn av de faglige og formelle vurderinger som i mellomtiden er gjennomført.

Vi ser at det kan være behov for en enda bedre koordinering internt i Sametinget, for å gi en bedre samlet oppfølging for institusjonene. Både når det gjelder direktetilskudd og ulike søkerbaserte ordninger, og med tanke på at noen institusjoner har flere ulike saksfelt under samme tak, saksfelt som kan sortere under ulike avdelinger i Sametinget, eksempelvis språk.

Sametingets oppfølging av institusjonene kan eksempelvis følges opp ved:

- a) Tilsagnsbrev eller oppdragsdokumenter i forbindelse med bevilgning
- b) Dialogmøter

7.1.1 Tilsagnsbrev/oppdragsdokumenter i forbindelse med bevilgning

I de årlige tilsagnsbrevene om direktetilskudd og vedlagte regelverk, fremgår Sametingets mål for den aktuelle ordningen, samt ulike kriterier, vilkår og tidsfrister. Den enkelte kulturinstitusjons samfunnsoppdrag vil fremgå av deres formålsparagraf og virksomhetsplaner; institusjonens formål, ansvarsområde og overordnede mål. Kjernen i samfunnsoppdraget vil ofte være bevaring, formidling og utvikling av samisk kunst og kultur. Sametinget sier også noe om samfunnsoppdrag i våre årlige tildelingsbrev, og vi vil fortsette dialogen med institusjonene om deres rolle og samfunnsoppdrag.

Sametinget ønsker ikke å detaljregulere eller instruere virksomhetene i institusjonene. Det er viktig at institusjonene har en faglig og kunstnerisk frihet. For enkelte institusjoner eller i enkelte situasjoner, vil Sametinget vurdere i tildelingsbrevene å oppfordre til aktiviteter/tiltak. Dette er for eksempel gjort i forbindelse med Tråånte 2017.

Sametinget vurderer å prøve ut en ordning med et treårig oppdragsdokument/partnerskapsavtale, som omhandler institusjonens samfunnsoppdrag og utviklingsplaner. For å opparbeide et erfaringsgrunnlag ser vi for oss at prøveordningen kan gjelde for et utvalg av de største institusjonene. Utformingen av en slik type dokument/avtale vil selvfølgelig måtte fremforhandles med hver enkelt institusjon.

For å få et større kunnskapsgrunnlag og statistikkmateriale om institusjonene over tid, vil Sametinget i større grad gjennom vilkår i tildelingsbrev og regelverk be om rapportering på statistikk og ulike faktaopplysninger, herunder informasjon om institusjonenes kompetansebehov.

I forvaltningen av driftstilskudd ser Sametinget at det kan være behov for en klargjøring og mulig større grad av differensiering utfra ulike kategorier kulturinstitusjoner når det gjelder både målformuleringer, kriterier for måloppnåelse og rapporteringskrav utover definerte minstestandarder. Sametinget ser at det også er behov for en tydeliggjøring i tildelingsbrevene av hva Sametinget mener at drifts-/direktetilskuddet skal og kan benyttes til, noe som for eksempel kan aktualiseres når institusjoner som mottar direktetilskudd søker Sametinget om støtte over søkerbaserte ordninger.

Noen institusjoner har gitt tilbakemelding om at det kan medføre merarbeid når de ulike offentlige myndigheter som gir driftstilskudd opererer med ulike frister, krav og forventninger i tildelingsbrevene. Sametinget ser at det å samkjøre våre frister og krav vil kunne forenkle noe for institusjonene. På den annen side kan det være flere ulike myndigheter, og dermed vanskelig å få til en samkjøring med alle.

7.1.2 Dialogmøter

Sametinget er opptatt av å utvikle dialogen med de samiske institusjonene, og legge til rette for at institusjonene skal få muligheter til å utvikle seg til sterke faglige institusjoner. Institusjonene selv har imidlertid også et eget ansvar i å opprettholde og utvikle seg som institusjon.

Samiske institusjoner har etterspurt en tettere oppfølging og dialog fra Sametingets side, slik at Sametingets forventninger til institusjonene kommuniseres tydeligere, og institusjonene kan redegjøre for sine behov og utfordringer. I 2014 og 2015 har det vært gjennomført dialogmøter med

en rekke av de samiske kulturinstitusjonene som mottar direktetilskudd over Sametingets budsjett. Erfaringene så langt er veldig positive, og dette er noe som ønskes videreført. Intensjonen er å gjennomføre det med alle institusjoner jevnlig. I tillegg til informasjonsutveksling og det å bli bedre kjent, er noe av formålet at institusjonene og Sametinget i fellesskap diskuterer hvilke behov og utfordringer de har, og hvilke behov og utfordringer Sápmi har for framtiden.

Sametinget ser at det kan være hensiktsmessig å standardisere og systematisere deler av dialogmøtene ytterligere, slik at de i større grad gir et sammenhengende bilde av institusjonenes situasjon over tid. Sametinget vil også vurdere mer samarbeid og koordinering med andre eiere/styre-oppnevnerne i forbindelse med deres møter med institusjonene.

Mål og strategier

Hovedmål: Samiske kulturinstitusjoner med gode rammevilkår

Delmål og strategier

1. En styrking av overordnede økonomiske rammevilkår for samiske kulturinstitusjoner
 - a. Sametinget skal arbeide strategisk for å komme i budsjettforhandlingsposisjon med Regjeringen.
 - b. Involvere sentrale myndigheter og fagetater i felles utvikling av samiske kulturinstitusjoner

2. Regionale og lokale myndigheter bidrar til felles utvikling av samiske kulturinstitusjoner
 - a. Bidra til at institusjoner sikres finansiering utenom Sametinget
 - b. Synliggjøre regionale myndigheters ansvar gjennom samarbeidsavtalene med fylkeskommunene
 - c. Bidra til å ansvarliggjøre vertskommuner til felles utvikling av samiske kulturinstitusjoner

3. Kulturinstitusjoner med direktetilskudd fra Sametinget har forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet
 - a. Utarbeide retningslinjer for å kunne komme inn under ordningen med direktetilskudd fra Sametinget
 - b. Utarbeide forutsetninger om transparent organisering og styring av kulturinstitusjoner med direktetilskudd fra Sametinget
 - c. Bedre samlet oppfølging for kulturinstitusjonene gjennom koordineringen internt i Sametinget
 - d. Utarbeide retningslinjer for målrapporteringer

4. En styrking av overordnede økonomiske rammevilkår for samiske kulturinstitusjoner
 - a) Sametinget skal arbeide strategisk for å komme i budsjettforhandlingsposisjon med Regjeringen.

7.2 Sikre egnet eierskap til kulturinstitusjoner

Sametinget bevilger i 2016 litt over kr 78 mill. i direktetilskudd til ulike kulturinstitusjoner som denne meldingen omhandler, med en fordeling fra noen titusener og opptil 20 mill kr. Det er både naturlig og påkrevd av Sametinget har en aktiv rolle, bygger legitimitet og tar ansvar overfor de som mottar direktetilskudd over Sametingets budsjett.

De samiske kulturinstitusjonene befinner seg i ulike faser, er ulike i størrelse og bemanning, de er ulikt organisert og har ulik eierstrukturer, de er i ulike situasjoner når det gjelder lokaler og bygg. Sametinget er hoved finansier av de fleste av kulturinstitusjonene som får driftstilskudd over sametingsbudsjettet. Sametinget er medstifter og/eller er inne på eiersiden i et flertall kulturinstitusjoner. Sametinget oppnevner styremedlemmer og/eller styreleder til de fleste av disse.

I tillegg til de politiske mål, strategier, tiltak og forventninger uttrykt gjennom Sametingets overordnede dokumenter som meldinger og sametingsbudsjettene, kan Sametingets oppfølging overfor institusjonene teoretisk gjennomføres på i alle fall 3 måter:

- a. Eierskap gjennom aksjer eller stiftelsesandeler
- b. Styreoppnevninger
- c. Bidra til kompetanseheving i institusjonene

Disse 3 punktene som skisserer Sametingets oppfølging av institusjonene, er alle virkemidler og verktøy Sametinget kan benytte for å bidra til å utvikle og bygge opp kulturinstitusjonene. Slik kan de ivareta samfunnsoppgaver som å fremme og utvikle samisk språk og kultur, fokusere i enda større grad på innhold og aktivitet, etablere gode samarbeidsrelasjoner til ulike aktører og være samiske nav i sine lokalsamfunn. Det er viktig at ressursene utnyttes effektivt og at arbeidet som utføres er av god kvalitet.

Det er naturlig at Sametingets involvering, oppfølging og eierskap er av ulik styrke og type avhengig av hvor stor institusjonen er, hvilken samfunnsrolle og –oppdrag den har, og hvor mye Sametinget bidrar med i direktetilskudd. Også forhold som forsvarlig drift av institusjonen, og at institusjonen kan vise til et visst aktivitetsnivå over tid og har ambisjoner for framtidig virksomhet, kan være faktorer som kan være med og regulere Sametingets grad av involvering og oppfølging.

7.2.1 Eierskap gjennom aksjer eller stiftelsesandeler

Omorganiseringene etter ”*Sametingsrådets melding om samisk institusjonsutvikling*” (2008) førte til at flere institusjoner ble omorganisert til stiftelser. De øvrige er organisert som aksjeselskap og medlemsforeninger. Aksjonærene og stifterne kan være offentlige myndigheter - som Sametinget, fylkeskommuner og kommuner, eller private aktører som foreninger, organisasjoner, m.m. Organisasjonsformen Andelslag er det ikke lenger anledning til å ha. En organisering som Interkommunalt selskap (IKS) er i praksis ikke realistisk for samiske kulturinstitusjoner siden det oftest ikke bare er kommunene som er eiere. Da er det stort sett aksjeselskap og stiftelser, og i noen tilfeller medlemsforeninger, som er mulige og relevante organisasjonsformer.

Erfaringene de siste årene er at aksjeselskap foretrekkes av institusjonene selv, andre eiere og Sametinget. Aksjeselskap gir en mer fleksibel styringsform. Det er en lovbestemt rollefordeling mellom generalforsamling, styret og daglig ledelse. For Sametinget bør likevel det bærende prinsipp være at det er opp til institusjonene selv å velge den organisasjonsformen som er best egnet for ulike lokale behov og forutsetninger.

Spørsmålet om ivaretagelse av prinsippet om armlengdes avstand kan komme opp ved valg av organisasjonsform, siden eierne har ulike funksjoner og roller i de ulike organisasjonsformene. Sametinget ønsker ikke å detaljregulere eller instruere virksomhetene i institusjonene. Stiftelser er selveiende der stiftere har svært lite innflytelse bortsett fra vedtektsfestede styreoppnevningensmyndighet, og vil være en organisasjonsform som ivaretar prinsippet en armlengdes

avstand godt. Det er ønskelig med en dialog med institusjonene, der institusjonene får drøfte sine planer og utfordringer med Sametinget. Da kan man få fram avstemte mål og rammer som også samsvarer med intensjonene med Sametingets politikk på området.

Institusjonene ønsker et Sameting med aktivt eierskap. Enkelte kulturinstitusjoner som i dag er i en etableringsfase eller omorganiseringsfase ønsker selv Sametinget inn på eiersiden, og i noen tilfeller også med en flertalls eierpost. Dette kan for eksempel tenkes å være fordi de ser på Sametinget som en mulig "døråpner" med tanke på annen offentlig finansiering/støtte, og fordi de anser Sametinget som et offentlig organ med myndighet, kompetanse etc. som institusjonen behøver på det stadiet. Sametinget har også nylige erfaringer med at flere andre offentlige myndigheter av ulike årsaker ikke ønsker å gå inn på eiersiden. De kan dog være med og finansiere (fast bevilgning eller søkerbasert) og oppnevne styrerepresentanter. Dette er også faktorer som berører spørsmål om Sametingets involvering på eiersiden.

Eierskap til institusjonene gir en mulighet til å utøve en helhetlig politikk, men det kan også gi en risiko for at det lettere kan føre til en sammenblanding av roller. Den viktigste rollen ved et eventuelt eierskap er å bidra til at samiske institusjoner skal ivareta bestemte samfunnsoppgaver, som å fremme og utvikle samisk språk og kultur. Kulturinstitusjonene drives ikke kommersielt, det er ingen krav til avkastning. En eierrolle bør ikke knyttes til avkastning av egenkapitalen. Sametingets økonomi-reglement og regelverk for tilskudd har også føringer som er med på å regulere dette.

Sametinget bør ha som utgangspunkt at eierskap skal bygge på lokal forankring, der lokale aktører er sentrale. Sametingets inntreden på eiersiden bør i utgangspunktet komme i annen rekke, og som et bidrag til videre oppbygging av institusjonene. Samtidig er det viktig at lokale- og regionale myndigheter engasjerer seg på eiersiden. Sametinget vil ved fremtidige forespørsler om å gå inn på eiersiden i kulturinstitusjoner være noe mer selektivt vedrørende hvilke institusjoner dette kan være aktuelt for. Vurderinger av institusjonens samfunnsrolle og funksjon vil ha betydning, hvor en vil prioritere institusjoner med landsomfattende og regionalt ansvar/rolle, og i mindre grad de med lokalt ansvar/rolle.

Sametinget vil utarbeide prinsipper for Sametingets eierskapsforvaltning. I den sammenheng vil blant annet vurderinger av eierandel i aksjeselskap drøftes, med en tilnæringsmåte der det ikke fastsettes absolutte prinsipper om eierandeler ved etablering av selskaper, men at eierskap kan vurderes særskilt i enkelte tilfeller. Som utgangspunkt ønsker vi minimum 1/3 eierandel (33,3 %) eierskap, uten å inneha aksjemajoritet (det vil si fortrinnsvis med maks 49% eierskap).

I de tilfeller der Sametinget er medeier eller medstifter, ønsker Sametinget å være en aktiv, langsiktig eier som i størst mulig grad bidrar til å sikre og utvikle institusjonene.

Sametinget vil vurdere en mer aktiv bruk av eiermøter, for eksempel i forbindelse med generalforsamlinger.

7.2.2 Styreoppnevninger

Sametinget ønsker reelle muligheter til å utvikle rammebetingelsene for samiske samfunn. Dette innebærer blant annet viljen og muligheten til aktivt å utvikle samiske institusjoner. Sametinget har derfor ønsket styreoppnevningensmyndighet overfor institusjoner der Sametinget gir direktetilskudd, og i alle tilfeller der Sametinget gir hoveddelen av driftstilskudd. Sametinget har oppnevnt et antall styrerepresentanter til institusjonene som står i forhold til det offentlige bidrag/ansvar Sametinget yter. Ved oppnevning av styret til de samiske musene (stiftelser) er det regulert i vedtektene at Sametinget skal oppnevne styreleder. Men det finnes også noen institusjoner som mottar hoveddelen av driftstilskuddet fra Sametinget hvor Sametinget *ikke* oppnevner styrerepresentanter. Eksempler er de tre samiske festivalene som kom inn på Sametingets budsjett fra 2013.

Vi vil se nærmere på hvordan vår styreoppnevningsrolle kan utvikles. Som utgangspunkt vurderes det som hensiktsmessig at styreplass fortrinnsvis skal følge med eierskap eller betydelig driftstøtte.

En styresammensetning med samlet bred og relevant kompetanse tilpasset institusjonens organisasjonsform, rolle, formål, fase og situasjon, bidrar til utvikling av institusjonene. Skal de

samiske kulturinstitusjonene bli robuste og utrustet til å møte utfordringer og utnytte muligheter, er det behov for profesjonelle styrer. Et styres virksomhet kan omfatte overordnet økonomistyring, strategiske valg, tilsetting med stillingsinstruks - og eventuelt avsetting - av daglig leder, lobbyering overfor bevilgende myndigheter, med mer. I perioder der institusjonen står overfor større utfordringer, for eksempel innenfor organisasjonsutvikling, planer for nybygg, o.s.v., vil relevant faglig kompetanse og erfaring være av stor betydning. Kjennskap til institusjonen og dens virksomhets-område/nedslagsfelt er også viktig. Som del av kompetanseoppbyggingen i institusjonene har Sametinget tidligere arrangert seminar for styremedlemmene vi har oppnevnt til de samiske kulturinstitusjonene. Dette er noe Sametinget jevnlig vil fortsette med.

Det er et krav for institusjoner som får driftstilskudd over Sametingets budsjett å ha 40-60 % kjønnsbalanse i styret. Reglene gjelder tilsvarende for varamedlemmer. Vi ser at det kan være behov for en bedre koordinering med andre styreoppnevnte organ, i noen tilfeller eksempelvis gjennom valgkomiteer, med mål om å oppnå den best samlede kompetanse, erfaring og nettverk tilpasset den enkelte institusjons aktuelle situasjon, og for å oppnå krav om 40-60 % kjønnsbalanse i styrene.

Sametinget arbeider for å oppnå enda bedre oversikt over aktuelle styrekandidater og deres kvalifikasjoner. Det kan også være aktuelt å se på tiltak for rekruttering av nye kandidater.

7.2.3 Bidra til kompetanseheving i institusjonene

Det er viktig at de samiske institusjonene styres med solid faglighet og utrustes til robuste organisasjoner, i møte med dagens og fremtidens utfordringer og endringsprosesser. Sametingets seminarer for styremedlemmer og daglige ledere i kulturinstitusjoner som mottar driftsstøtte over sametingsbudsjettet er ett tiltak som bidrar til kompetanseheving. Dette omtales også delvis under kapittel 7.3 Sikre faglig sterke institusjoner.

Mål og strategier

Det er en utfordring for Sametinget å målrette sine virkemidler og verktøy i forhold til mangfoldet av kulturinstitusjoner, og i forhold til fremtidige målsettinger. Samtidig som dette må balanseres i forhold til prinsippet om armlengdes avstand, og i forhold til andre offentlige og eventuelt private aktørers politikk og praksis på området.

Det er behov for å se nærmere på prinsippene for Sametingets eierskap og forvaltning av samiske kulturinstitusjoner, herunder bevissthet rundt de ulike rollene Sametinget har og kan få i forhold til de ulike kulturinstitusjonene i Sápmi. Dette vil være veiledende prinsipper, men det må likevel gjøres særskilte vurderinger i hvert enkelt tilfelle.

Sametingets grad av involvering og type eierskapsforvaltning må også ses i forhold til Sametingets tilgjengelige ressurser og administrative kapasitet. I den sammenheng kan det bli behov for kompetansehevingstiltak, og for tiltak for økt profesjonalisering i eierskapsforvaltningen.

Hovedmål: Egnede eierskap til kulturinstitusjoner

Delmål og strategier

1. Sametinget skal være en aktiv langsiktig eier som bidrar til å utvikle institusjonene
 - a. Utarbeide prinsipper for Sametingets eierskapsforvaltning
 - b. Mer aktiv bruk av eiermøter der dette er aktuelt
 - c. Sikre faglig vurdering ved nye forespørsler om å gå inn på eiersiden

2. Organisasjonsform avklares i dialog med institusjonen
 - a. Aksjeselskap som foretrukket organisasjonsform i framtida

3. Kulturinstitusjoner med aktive og kompetente styrer
 - a. Sette sammen styrer med bred faglig og relevant kompetanse tilpasset institusjonenes utviklingsbehov
 - b. Oversikt over og rekruttering av styrekandidater med faglig og relevant kompetanse
 - c. Koordinering med andre styreoppnevneende organ om målsettinger om slik at kravet om 40-60 % kjønnsbalanse i styrene etterleves

4. Utvikle Sametingets oppfølging av institusjonene
 - a. Tydeligere tildelingsbrev til institusjonene
 - b. Prøve ut en ordning med tre-årige oppdragsdokument/-avtaler
 - c. Mer differensiert oppfølging av institusjonene etter størrelse og funksjon
 - d. Jevnlige og systematiserte dialogmøter med institusjonene

7.3 Sikre faglig sterke samiske kulturinstitusjoner

Samiske institusjoner er pilarer i den samiske samfunnsorganiseringen. Flere av de samiske kulturinstitusjonene har en faglig spisskompetanse innenfor samisk språk, kultur og materiell- og immateriell kulturarv som gjør dem unike. Denne kompetansen er ikke fullstendig kartlagt, men de har trolig et uutnyttet potensial og kompetanse, ikke bare for det samiske samfunnet men også for den regionen de virker i. Dette er også omtalt i Sametingsrådets redegjørelse om kulturminnevernet (2013) og Sametingsrådets museumspolitiske redegjørelse (2013). Det å synliggjøre og markedsføre institusjonen og denne kompetansen, både nasjonalt, regionalt og lokalt kan være en utfordring, men er noe flere institusjoner kan bli enda mer bevisste på.

Kulturinstitusjonene har mye kompetanse både i og om samiske språk, samt opparbeidet erfaring i ulike måter og metoder for bruk og synliggjøring av de samiske språkene i produksjoner, dokumentasjon og formidling av samisk kunst, kultur og kulturarv. Språk er en viktig del av den samiske kulturen og Sametingets målsetning om levende samiske språk må gjenspeiles i de samiske kulturinstitusjonene. Bruk av samisk språk i kulturinstitusjonene vil både bidra til å gjøre samisk språkkompetanse til et fortrinn og øke statusen til samiske språk. Det er likevel fortsatt behov for styrking av denne kompetansen og tilstrekkelige rammevilkår for kulturinstitusjonenes arbeid med de samiske språkene. Det er ingen kulturinstitusjoner som har sør- og lulesamisk språk som arbeidsspråk, og Sametinget må prioritere rammevilkår for oppbygging av sør- og lulesamisk arbeidsspråk i sør- og lulesamisk kulturinstitusjoner.

Kulturinstitusjonene har en sentral funksjon i bevaringen og formidlingen av samisk kultur. Kulturindeks for 2012 fra det samiske området viser at disse institusjonene genererer et høyt antall kulturarbeidsplasser. De samiske institusjonene er ofte en ressurs og infrastruktur for de samiske kunstnere og kulturutøvere, blant annet ved å formidle og tilrettelegge for deres arbeid og utvikling. En faglig oppbygging av kulturinstitusjonene er viktig, slik at arbeidet som utføres er av høy kvalitet. Det er derfor viktig å sikre institusjonen såpass gode økonomiske vilkår at de kan henge med i den teknologiske utviklingen, ha et attraktivt fagmiljø, samt konkurransedyktig personal- og lønnspolitikk. For å sikre det lokale engasjementet bør institusjonene vurdere å ha et brukerorientert fokus, der man også ser på hva behovet og ønskene er i lokalsamfunnet og den regionen de virker i. Kulturinstitusjonene kan utvikle en faglig og strategisk profil, som bygger på egne fortrinn og er tilpasset deres rolle i det samiske samfunnet.

Det er relativt stor variasjon i aktiviteten ved disse kulturinstitusjonene. Dette skyldes dels forskjellig formål og bakgrunn for etablering, og dels ulike økonomiske rammevilkår. Det er imidlertid også slik

at de ulike institusjonene har vist ulik evne til å utvikle sin egen virksomhet og aktivitet. Noen institusjoner har vist stor evne til utvikling og fungerer som "fyrtårn" i sine lokalmiljøer, men andre institusjoner igjen har mindre aktivitet, noe som igjen medfører mindre utvikling. De relativt store variasjonene i de samiske kulturinstitusjonene tilsier at ulike grep må tas for at institusjonene skal ha en utvikling som møter brukere, og samfunnets behov og formelle krav. En slik ulikhet vil muligens også være en faktor for rekruttering av utviklingskompetanse i institusjonene. Selv om Sametinget ikke har mandat eller ønske om å styre institusjonenes personalpolitikk er dette en faktor å være bevisst på.

Sametinget opprettet i 2013 en ny søkerbasert ordning som heter Arenaer for kunst og kulturformidling. Samiske kulturinstitusjoner som mottar direktetilskudd over sametingsbudsjettet har mulighet til å søke over denne ordningen til prosjekt og aktiviteter som bidrar til langsiktig utvikling av institusjonene, og til at samiske institusjoner er nyskapende formidlere av samisk kunst, kultur og kulturarv.

Det kan bli aktuelt å se på en eventuell faglig ansvarsfordeling mellom ulike kulturinstitusjoner. For eksempel på saksfelt en institusjon har særskilt kompetanse/forutsetninger for å ivareta og/eller bistå andre institusjoner med. I tråd med hva institusjoner har gitt tilbakemelding om, vil dette trolig kunne bli aktuelt først og fremst når det gjelder mer administrative saksfelt. Dersom det skulle bli aktuelt, vil det være basert på faglige vurderinger og dialog med berørte institusjoner, og hvis det samlet kan bidra til å styrke og utvikle institusjonene. I noen tilfeller kan det bli aktuelt at institusjoner kan få forvaltningsansvar og -oppgaver innen enkelte faglige områder, slik en har vært inne på i Sametingets redegjørelser om museer og om kulturminner.

Det kan også være aktuelt å se på behov og muligheter for økt samarbeid, for eksempel ved etablering eller styrking av faglige tematiske nettverk/fellesforum av ulik størrelse, og økt samarbeid mellom institusjoner om større prosjekter. Erfaring tilsier samtidig at det kan være utfordringer knyttet til drift av slike nettverk, og at en nøkkelfaktor for at de skal fungere etter intensjonen er tilstrekkelig finansiering og tydelige avtaler vedrørende organisering, ansvarsområder, med mer.

Ledere av institusjonene har mange oppgaver, og lover, regelverk og arbeidslivsrettslige og økonomiske rammer å forholde seg til, og i flere tilfeller få eller ingen andre fast ansatte. En styrking av kompetanse innen ledelse og administrasjon generelt vil bidra til robustgjøring av de samiske kulturinstitusjonene, og til effektiv utnyttelse av ressurser. Sametinget vil se på muligheter for å tilrettelegge for faglige oppdateringer og arenaer for erfaringsutveksling, først og fremst gjennom Sametingets seminarer for kulturinstitusjonene. Det kan i den sammenheng også være formålstjenlig med en oppdatert kartlegging av institusjonenes behov for kompetanse når det gjelder administrative, økonomiske og andre forhold som berører virksomheten. Sametinget vil også vurdere igangsetting av et ledelses-/nettverksprogram, inspirert av Dáhttu-programmene. Utformingen av et slikt program må tilpasses slik at flest mulig vil ha anledning til å delta.

Det vil være relevant for institusjoner å utarbeide langsiktige strategier for å rekruttere og beholde personer med relevant fagkompetanse. Herunder rollen institusjonene har som arbeidsgiver. Institusjonene bør også selv legge til rette for kursing og muligheter for faglig oppdatering for egne ansatte.

Generell informasjon til studenter om behovene og mulighetene for kompetansearbeidsplasser ved kulturinstitusjoner i samiske områder er også relevant. Sametingets stipendordninger og dialog med undervisningsinstitusjoner om tilpassede og relevante utdanninger kan være aktuelle virkemidler.

Det er interessant at noen kulturinstitusjoner ønsker å ta en rolle i samisk næringsutvikling, hovedsaklig innen kulturnæring og reiseliv. Det er positivt at institusjonene er åpne for flere roller, inntekter og virksomhet. Sametinget ser at det er behov for å samordne våre virkemidler overfor institusjoner, noe som også inkluderer et næringsutviklingsperspektiv. Det er imidlertid ikke rom i denne meldingen for nærmere drøfting av dette.

Mål og strategier

Hovedmål: Faglig sterke samiske kulturinstitusjoner

Delmål og strategier

1. Styrket kompetanse innen fag, administrasjon og ledelse
 - a. Iverksette ledelses- og nettverksprogram
 - b. Arbeide for å sikre rammer og stimulering til etter- og videreutdanning innen ulike relevante fagområder
 - c. Bidra i opplysningsarbeid om behov og muligheter for fagstillinger i institusjonene
2. Samisk språk som arbeidsspråk i kulturinstitusjonene
 - a. Sør- og lulesamiske kulturinstitusjoner prioriteres i hht til målsetning om sør- og lulesamisk som arbeidsspråk på kulturinstitusjoner.
3. Samiske kulturinstitusjoner med godt samarbeid
 - a. Legge til rette for faglige nettverk og prosjektsamarbeid
 - b. Arrangere samlinger for kulturinstitusjonene
 - c. Stimulere til kompetanseoverføring mellom kulturinstitusjonene
4. Faglig ansvarsfordeling mellom kulturinstitusjoner om det er formålstjenlig
 - a. Synliggjøre institusjonenes ansvarsområde og spisskompetanse/fortrinn
 - b. Avklare hvilke forvaltningsoppgaver som kan være aktuelt at institusjoner får ansvar for
5. Kulturinstitusjoner som tilretteleggere for kunstnere, kulturutøvere og kulturnæringsaktører
 - a. Utvikle den søkerbaserte ordningen Arena for kunst- og kulturformidling
 - b. Bidra til tettere kobling med næringsutviklingsprosjekter og –virkemidler
6. Kulturinstitusjoner med tydeligere samfunnsoppdrag/-rolle
 - a. Dialog med institusjonene om samfunnsoppdrag, faglige utvikling og innhold
 - b. Dialog med lokale og regionale myndigheter om å etablere og utvikle møteplasser i tettsteder og byer, og i områder hvor samisk tilstedeværelse og identitet revitaliseres.»
7. Samiske kulturinstitusjoner med god kommunikasjon og evne til formidling av samiske verdier og holdninger
 - a. Utvikle strategier for god brukermedvirkning og brukerkontakt
 - b. Utvikle strategier for formidling av aktivitet og innhold
 - c. Utvikle strategier for god kommunikasjon og formidling via sosiale medier

7.4 Sikre utvikling og nyskaping i samiske kulturinstitusjoner

Gjennom arbeidet med denne meldingen, har det blitt uttrykt behov for utvikling og muligheter for nyskaping i de samiske kulturinstitusjonene som meldingen omhandler. Sametinget har også uttrykt et behov for å rette fokus på aktivitet og innhold, og det fordrer at i tillegg til kulturinstitusjonenes regulære oppgaver må de også gis muligheter for utvikling og nyskaping innenfor sine respektive fagfelt.

Institusjonenes fagfelt vil legge premissene for utviklingen, mulighetene og hvilke områder nyskaping kan skje på.

Statlig, regional og kommunalt samarbeid

For at dette skal være mulig, må alle myndigheter se på sin rolle og hvilke ordninger som kan bidra til dette. Dette kan være eksisterende programmer som kan inkludere et samisk perspektiv eller økonomiske ordninger som ved små justeringer vil omfavne de utfordringer som de samiske kulturinstitusjonene har formidlet ved dialogmøter, innspillskonferanser eller gjennom budsjettbehov.

Et økt fokus på dette gjennom samarbeidsavtaler med kommuner er en nøkkel for å gi samiske kulturinstitusjoner gode utviklingsmuligheter gjennom å trekke veksler på både institusjonenes kompetanse og kapasitet, samtidig som institusjonens virksomhet kan bli en mer integrert del av tilbudet i kommunen.

Samiske kulturhovedsteder, der det årlig utpekes en kulturhovedstad, er et konsept som vil synliggjøre et stort samisk kulturelt mangfold, og der de samiske kulturinstitusjonene kan planlegge, utvikle og gjennomføre innovative idéer. Dette må legges opp på en måte som klargjør forventninger fra både Sametinget og kommune/by på hva som skal gjennomføres og finansiering av en del av tiltakene. Det skal også legges opp til kunnskapsspredning for å forsterke effekten av tiltakene.

Internasjonalt arbeid

Kultursamarbeid over landegrensene er et av de viktigste elementene i folk-til-folk samarbeid. Mange av de kulturelle uttrykk som musikk, teater, film og museumenes formidling av historie, har en universell betydning og er med på å skape felleskap over grensene.

Internasjonalt Samisk Film Institutt har allerede en slik rolle, og denne rollen kan gis større utviklingsmuligheter gjennom konkrete satsinger i samarbeid med både Sametinget, norske nasjonale institusjoner og statlige myndigheters virkemidler.

Sametinget har en rolle i å være samarbeidspart sammen med kulturinstitusjonene, slik at flere kan nyttiggjøre seg de ordninger som stimulerer til økt samarbeid. Her vil mulighetene for nyskaping være større gjennom møte med andre kulturer og nye konstellasjoner av samarbeidspartnere.

Spesielt i møte med andre urfolksinstitusjoner og –tiltak vil innovasjoner ha gode vekstvilkår. Å stimulere til internasjonalt urfolksamarbeid vil være tiltaksområder som Sametinget vil prioritere. Mange nasjonale og internasjonale utviklingsprogrammer mangler den samiske dimensjonen, og de samiske kulturinstitusjonene blir dermed utelatt. Et viktig arbeid blir derfor å tydeliggjøre dette i dialogmøter og arbeid med samarbeidsavtaler.

En av utfordringene for de samiske kulturinstitusjonene, er mangel på kompetanse og kapasitet til gjennomføring av større samarbeidsprosjekter. Det må derfor igangsettes tiltak for å sette institusjonene i stand til å delta i prosjekter, enten gjennom egen kompetanseheving eller oppbygging av kunnskapsbase som kan bistå institusjonene med planlegging, gjennomføring og oppfølging av samarbeidsprosjekter.

For kulturlivet vil det kunne bety at de når ut til flere og nye publikumsgrupper, og gi mer oppmerksomhet om samisk kultur. Sametinget ønsker i samarbeid med kommunene å legge til rette for samiske møteplasser i byene. Sametinget vil prioritere å arbeide for oppstart og gjennomføring i flere kommuner.

Mål og strategier

Hovedmål: Flere samiske kulturinstitusjoner er synlige nasjonalt og internasjonalt

Delmål 1: Samiske kulturinstitusjoner er synlige både regionalt og nasjonalt

Strategier:

Justere samarbeidsavtaler med kommuner og fylkeskommuner

- Identifisere kulturområder som kan inkluderes i avtalene

- Samarbeide om konkrete kulturprosjekter

Igangsette pilotprosjekt med årlige ”samiske kulturhovedsteder”

- Støtte opp om tiltak som rettes mot samiske kulturhovedsteder
- Motivere kommuner, byer og steder til å bli en samisk kulturhovedstad

Styrke kompetanse og kapasitet i samiske kulturinstitusjoner for å gjennomføre samarbeidsprosjekter nasjonalt

- Prosjektfinansiering
- Samarbeid på tvers av kultur- og utdanningsinstitusjoner

Bidra til økt samarbeid med andre institusjoner om visning og formidling av kunst og kultur

- Grenseoppgang mellom ordinær drift og søknadsbaserte ordninger
- Fagoverskridende prosjekter

Delmål 2: Økt interregionalt/internasjonalt samarbeid

Strategier:

Arbeide aktivt for å etablere flere samarbeids- og samhandlingsarenaer

- Starte opp interregionale og internasjonale faglige arenaer for kunst- og kultur
- Bidra til etablering av kulturinstitusjonsnettverk

Bidra til å gjennomføre nasjonale og internasjonale samarbeidsprosjekter

- Være pådriver for å bygge kompetanse for gjennomføring internt i samiske kulturinstitusjoner og eksterne samarbeidspartnere
- Utarbeide handlingsplan for å styrke den internasjonale dimensjonen i kulturinstitusjonenes arbeid

Bidra til faglig oppbygging gjennom å få innblikk i andre relevante urfolks institusjonsutvikling ved nettverksbygging og kompetanseutveksling

- Følge opp aktuelle tiltak og prosjekter

Delmål 3: Økt nyskapingstakt i samiske kulturinstitusjoner

Strategier:

Bidra til at flere samiske kulturinstitusjoner har tilstrekkelig faglig og administrative ressurser

- styrking av kompetanse innen ledelse, økonomi, kvalitetssystemer og prosjektstyringsmetoder
- Legge til rette for faglig kompetanseheving

Igangsette kompetansehevingstiltak for deltakelse og gjennomføring i internasjonale prosjekter

- Bidra til kompetanseutveksling mellom samiske og andre urfolksinstitusjoner og –gruppe

Legge til rette for nettverksbygging med andre relevante urfolksinstitusjoner

7.5 Sikre samiske kulturinstitusjoner med tilfredsstillende lokaler og bygg

Noen av de etablerte samiske kulturinstitusjonene er eiere av bygningsmassen de har sin virksomhet i. Flere av disse har behov for oppgraderinger av lokalene slik at de tilfredsstillers dagens faglige krav til den virksomheten de har. Utfordringen er å finansiere kostnadene til slike oppgraderinger. Enkelte bygg er også for små og i en slik forfatning at det er nødvendig med utbygging eller et helt nytt bygg. Andre kulturinstitusjoner leier lokaler til sin virksomhet. En del av dem har etter hvert fått en såpass stor virksomhet at det krever større og mer tilfredsstillende arealer.

En av utfordringene flere kulturinstitusjoner står overfor i dag er at de ikke har de bygningsmessige standarder som møter faglige krav, eller som kreves for å kunne være en attraktiv møteplass, arbeidsplass og utstillingsvindu for samisk kultur. Utforming av strategier og finansieringsgrunnlag for oppgraderinger av eksisterende bygg, og av modeller for finansiering av nye samiske kulturbygg, som Statens husleiefinansieringsordning, er en av de største utfordringene vi har. Også finansiering av leiekostnader til lokaler og bygg gjennom driftstilskudd fra Sametinget er problemstillinger Sametinget kan stå overfor.

Enkelte institusjoner har opplevd å få krav fra private utleiere om at de eller Sametinget må gi garantier i forbindelse med langsiktige leiekontrakter. Slike langvarige garantier kan være problematisk når størrelsen på direktetilskuddene til institusjonen bevilges for ett år om gangen i Sametingets budsjettvedtak. Denne type leiekontrakter bør gis en særskilt vurdering.

Det er viktig at de samiske kulturinstitusjonene blir godt besøkt av publikum og brukt av lokalbefolkningen. En god synliggjøring av institusjonene gjennom skilting langs veier og på lokalene, kan bidra til bedre tilrettelegging for publikum og brukere.

Det er generelt store etterslep i Norge når det gjelder vedlikehold av bygningsmassen til mange kulturinstitusjoner, for eksempel ulike museumsbygg, fordi institusjonene av ulike årsaker ikke har prioritert avsetning av penger til slike formål. Dette gjelder også for samiske bygg. Det vil trolig komme fremtidige kostnader tilknyttet dette.

En annen problemstilling - spesielt ved små samiske kulturinstitusjoner som eier eget bygg men kanskje er uten fast ansatte - kan i noen tilfeller være at belastningen med rehabilitering og vedlikehold av bygget går på bekostning av det å drive aktiviteter. For eksempel hvis størsteparten av driftstilskudd og menneskelig kapasitet må benyttes til dette.

Det er altså en problemstilling om vedlikehold og rehabilitering av bygningsmasse/eiendom bør være en del av kulturinstitusjonens driftsoppgaver, eller om hovedfokuset skal være på aktiviteter og innhold. Det kan i noen tilfeller være behov for et tydeligere skille mellom disse oppgavene. Gjennom statens ordning med husleiefinansiering av nye kulturbygg er det Sametinget som vil stå ansvarlig og garanterer for de årlige driftstilskudd, der kulturinstitusjonen selv skal betale husleien. Statsbygg som eier av bygningen ivaretar vaktmestertjenester og vedlikehold av bygningsmassen. Dette er intensjonen for de planlagte nybygg.

Prosjektet Bååstede – tilbakeføring av samisk kulturarv - har synliggjort utfordringer med tilfredsstillende utstillingslokaler og magasiner hos samiske museer. Gjennom prosjektet er det stipulert et minimumsbehov for 20 millioner kroner til utbedring og utbygging av magasiner for de gjenstandene som skal tilbakeføres til det samiske samfunn. Noe av dette behovet kan løses ved at nytt bygg for Saemien Sijte blir realisert.

Det er også kjent at flere andre kulturinstitusjoner ikke har ønskede/tilfredsstillende fasiliteter, lokaler og infrastruktur for å huse og tilrettelegge for utstillinger og sceniske framføringer.

Sametinget har over lang tid arbeidet med realisering av noen byggeprosjekt, og vi tilstreber å ha god dialog med de aktuelle institusjoner underveis i byggeprosessene. Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, funksjonalitet, krav til arbeidsmiljø og universell utforming, energieffektivitet og miljøkrav, og så videre. Bygningene bør i tillegg ha en viss arkitektonisk kvalitet, uten at dette trenger å være som signalbygg.

Beaivváš Sámi Našunálteáhter

Sametinget arbeider sammen med Beaivváš Sámi Našunálteáhter for et nytt teaterbygg.

Sametinget har gitt Statsbygg i oppdrag å forestå planleggingen av nybygget.

Programmeringsarbeidet med rom- og funksjonsprogram er ferdigstilt. Stipulerte kostnader er 130 – 200 mill. kroner. Sametingets plenum vedtok i sak SD 08/14 at forprosjektet gjennomføres basert på byggeprogram av 2011. Den videre framdriften i prosjektet vil følge prosedyrene i husleiefinansieringsordningen. Situasjonen pr. i dag er uavklart, og vi avventer Kulturdepartementets beslutning om igangsetting av forprosjektet.

Saemien Sijte:

Kulturdepartementet har i 2015 gitt Statsbygg et oppdrag med å planlegge og prosjektere et nytt bygg for Saemien Sijte med en øvre kostnadsramme på kr. 140 mill. Statsbygg er pr. januar 2016 godt i gang med dette prosjekteringsarbeidet. Herunder også en alternativvurdering av ulike tomtealternativer. Ventelig vil prosjektering og detaljplanlegging foregå i store deler av 2016.

Østsamisk Museum:

Tana- og Varanger museumssida og Statsbygg er pr. jan. 2016 inne i en slutfase av arbeidet med ferdigstilling av Østsamisk museum. Byggeprosessen har vært krevende med mange bygningstekniske utfordringer. Klimareguleringen i bygget var lenge en av de store utfordringene, siden utstilling av kulturhistoriske gjenstander krever et stabilt inneklima. Dette er løst ved at det leveres klimaregulerte monterer i første halvår av 2016. Det arbeides nå godt med selve utstillingen, og åpningen er forventet i løpet av 2016.

Várdobaiki samisk senter:

Várdobaiki samisk senter har slutført omorganiseringen til aksjeselskap, noe som har vært en forutsetning for å starte prosjekteringen. Sametinget har i budsjettet for 2016 øremerket kr. 500 000 til oppstart av prosjektering av bygg.

Samisk kunstmuseum:

Sametinget har fortsatt ambisjon om å realisere prosjektet Samisk kunstmuseum over husleieordningen, etter byggeprogram av 2011 utført av Statsbygg.

Vårt samarbeidet med Statsbygg tar utgangspunkt i prosedyrer for husleiefinansiering av nye samiske kulturbygg. Det innebærer at Sametinget etter departementets godkjenning kan gi oppdrag til Statsbygg, eller en annen utleier, om å utarbeide byggeprogram som kan realiseres etter Statsbyggs prosjektmodell og husleieordningen. Det innebærer at kostnadene dekkes over fremtidig husleie.

Statsbyggs prosjektmodell og husleieordningen er tidkrevende. Den er avhengig av Kulturdepartementets godkjenning av iverksetting av alle ledd i prosessen med nye bygg. Denne prosessen kan i liten grad styres av Sametinget.

Det samiske samfunn er enda i en institusjonsbyggende fase. For å kunne løse utfordringene med samiske kulturinstitusjoners behov for oppgradering/vedlikehold av bygg, utbygging og nybygg, er det avgjørende at også Regjering og Storting erkjenner og følger opp sitt ansvar.

I et langsiktig perspektiv kan det bli aktuelt for Sametinget å vurdere alternative virkemidler og løsninger for hva som er mest hensiktsmessig for å utvide vårt handlingsrom på dette feltet i fremtiden. Ett av alternativene kan være å utforme et forpliktende utbyggingsprogram i samarbeid med Regjeringen. I et slikt program foreslår Sametinget at 20% av årlige bevilgninger over statsbudsjettet til oppføring av kulturbygg, øremerkes til oppføring av samiske kulturbygg. Ett annet alternativ kan være å utrede nærmere mulighetene for etablering et eget utbyggingselskap.

Mål og strategier

Hovedmål: Samiske kulturinstitusjoners med tilfredsstillende lokaler og bygg

Delmål og strategier

1. Langsiktig plan for nye bygg/lokaler til samiske kulturinstitusjoner
 - a. Realistisk gjennomgang av behovet for nye bygg/lokaler
 - b. Tett dialog med sentrale myndigheter om mulighetsrommet for realisering av nye bygg

2. Forutsigbare finansieringsløsninger for oppgradering av bygg og/eller realisering av nye bygg
 - a. Utrede alternative finansierings- og organiseringsmodeller for etablering av nye bygg
 - b. Sammen med Kulturdepartementet og Statsbygg vurdere forbedring av husleiefinansieringsordningen

3. Kulturinstitusjoner med tilfredsstillende utstillings- og scenefasiliteter og attraktive møteplasser
 - a. Arbeide for at kulturinstitusjoner har egnede fasiliteter for tilrettelegging for utstillinger og sceniske framføringer

 - b. Arbeide for at det utvikles samiske møteplasser i byene med egnede lokaliteter, og i områder hvor samisk tilstedeværelse og identitet revitaliseres.

8. Avslutning

Sametinget fordeler en god del av sine midler til de samiske kulturinstitusjonene. De er ulik i størrelse, virksomhet og alder, men felles for dem alle er at det ennå er store utfordringer å løse for det samiske samfunnet før institusjonene kan utføre sitt samfunnsoppdrag til beste for den samiske befolkningen. Sametinget ser positivt på det engasjementet som er i det samiske samfunnet, noe som også er helt nødvendig for at samiske institusjoner skal kunne utvikle seg.

Vi har i denne meldingen presentert og drøftet hovedutfordringene for de samiske kulturinstitusjonene. På bakgrunn av dette er det formulert innsatsområder, målsetninger og strategier for Sametingets politikk på saksfeltet.

9. Økonomiske og administrative konsekvenser

Oppfølging av meldingen vil skje gjennom de årlige budsjettene der tiltak under de enkelte målene vil bli vurdert og prioritert, inkludert eventuelle behov for økte økonomiske og administrative ressurser. Sametinget vil følge opp med handlingsplaner for de ulike typer institusjoner for oppfølging av meldingen. Meldingen har et langsiktig perspektiv, og det vil være naturlig å ha en gjennomgang av meldingen etter tre til fire år for å vurdere om Sametinget har oppnådd de målene som er satt i meldingen.

Litteratur/Kilder

- Sametingsmelding om samisk kunst og kultur (2013)
- Sametingsrådets redegjørelse om samiske museer (2013)
- Sametingsrådets redegjørelse om kulturminnevern (2013)
- Sametingsrådets melding om samisk institusjonsutvikling(2008)
- Næringsutvikling i samiske samfunn - en studie av sysselsetting og verdiskaping i nord. Norut (2014)
- Norsk kulturindeks 2012. Resultater fra samisk område. Telemarksforskning 2012
- Norsk kulturråds utredning Arena, kunst og sted (2015)
- NOU 2013: Kulturutredningen 2014.
- Norsk Kulturhus Nettverk (NKN), internettside.
- Bååstede – tilbakeføring av samisk kulturarv (2012). Norsk Folkemuseum, Sametinget og Kulturhistorisk museum.
- Kommunereformen og samiske interesser (2015). Sametinget.